Է· ՏԱՐԻ 2052 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 8 ՏՐԷ 1383–Հ· Տ· 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–Ն Տ· 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–ՀԻՃՐ· 15 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1308 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده آرەولك
غزته سى اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան փոխադրութեամբ	160
» » Վեցամսեայ »	80
» » Եռամսեայ »	40
Գաւառաց » Տարեկան	200
» » Վեցամսեայ »	100
Օտար երկիրներու տարեկան ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ »	28

Նոյն գրկուած լրագրոց համար ստորագրութեան վրայ ի խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՔԹ· ՔՈԽ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ

Փարիզի բժիշկներէն Տքթ. Ֆիլօ այս օրերս ի Պերլին տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Տքթ. Քոխի հետ, զոր առաջուց կը ճանչէր։ Իւր գիւտէն երկու սրուակ ուզեց Փարիզ տանելու համար, Տքթ. Քոխ պատասխանեց. «Հիմակ ես ալ երկու սրուակէ աւելի չունիմ, եւ զանոնք առ Պ. Փասթէօռ պիտի ղրկեմ։ Պարտականութիւն կը համարիմ դայս հանդէպ ֆրանսացի գիտնականին, որոյ վրայ կը սքանչանամ իբրեւ վարպետի մը վրայ»։ Ֆրանսացի բժիշկն հարցուց թէ իւր գիւտն ամբողջովին պիտի ծանօթացնէ՞ աշխարհի։ Տքթ. Քոխ պատասխանեց թէ իւր գիւտին ամբողջ պատմութիւնը պիտի հրատարակէ Պերլինի բժշկական պաշտօնաթերթին մէջ, բայց այժմէն չի կրնար ըսել թէ մէ՞կ տարիէն թէ մէկ ու կէս տարիէն պիտի հրատարակէ։

Տքթ. Ֆիլօ հետեւեալ հարցումներն եւս առաջարկեց.

—Ձեր գիւտ կրնա՞յ ծառայել բորոտութիւնն (lèpre) եւ ձիերու խլնոտութիւն կոչուած համաճարակ եւ տարափոխիկ հիւանդութիւնը (morve) դարմանելու։

=Կարծեմ։ Մինչեւ իսկ գրած եմ որ բորոտ մը ղրկեն ինծ, կ'ուզեմ փորձեր ընել անոր վրայ, եւ յաջողելու յոյս ունիմ։

—Ուրիշ վարակիչ հիւանդութի՞ւնք։

=Վարակիչ հիւանդութեանց ոմանց համար վստահ եմ թէ իմ դեղովս կրնան բուժիլ, ուրիշներուն համար՝ ո՛չ։

—Ձեր նոր մէթոտ մկրոբաբանութեան ծանօ՞թ սկզբանց վրայ հիմնեալ է, թէ ոչ նոր է բացարձակապէս։

=Բացարձակապէս նոր է։

ՍՊԱՆԻԱ

Նոյմ. 20ին Վալենչիոյ մայր-եկեղեցւոյն մէջ գոհաբանական պաշտօն մատուցուեցաւ հնտախտի դադարման համար, որ ինն ամիսէ հետէ բազմաթիւ զոհեր պատճառած էր նահանգին մէջ։ Քանի օրեր անցած են յորմէ հետէ հնտախտի վերջին դէպքը պատահեցաւ նահանգին մէջ։ Վալենչիոյ եւ միւս նահանգաց մէջ ցայսվայր 5,477 մարդիկ հնտախտէ բռնուած եւ 2,840ը մեռած են։

Ի Մատրիտ հանրային առողջութիւնն յոյժ անդոհացուցիչ վիճակի մէջ է. զի մեռելոց համեմատութիւնը սովորականին կրկինէն աւելի է։ Հոկտ. ամսուն մէջ ի Մատրիտ 1,209 ծնունդք արձանագրուած են եւ 2,057 մահեր։ Ծնունդք 25 առ 100 նուազ են եւ մահք 25 առ 100 աւելի են քան անցեալ տարի նոյն ամսուն։ Մեռելոց 1,157ն 13 տարեկանէն պակաս էին, որովհետեւ ի Մատրիտ մանկանց մէջ մահեր միշտ յաճախադէպ են։

ՖԻՆԼԱՆՏԻԱ

Ֆինլանտիոյ մեծ-դքսութեան վայելած ինքնօրէն դրութիւնն համասլաւեանց աչքին փուշ եղած է. կարգ մը ռուս լրագիրք չեն դադրիր պահանջելէ այն մեծ-դքսութեան բացառիկ պայմաններուն ջնջումն եւ երկրին յամենայնի ձուլումն եւ միացումն ռուսական Տէրութեան հետ։ Ըստ այսմ, ռուս կառավարութիւնն զբաղեալ է այս պահուս սա փոփոխումները մուծանելու ի Ֆինլանտիա. — Ֆիննական բանակը պիտի միացուի ռուսական բանակին հետ։ Ֆինլանտիոյ օրէնսդիր կղերին վերաբերեալ ամեն եկեղեցական գործեր Փեթերսպուրկի Ս. Սինոդին մէջ պիտի վճռուին։ Ֆինլանտիոյ վարժարանաց մէջ ռուս լեզուի ուսումը պարտաւորիչ պիտի լինի, եւ Ռուսիոյ պատմութիւնն եւ աշխարհագրութիւնը ռուս լեզուաւ ուսեալ պիտի աւանդուին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Թէեւ ըստ սովորութեան ռուս կառավարութիւնը կը հերքէ, բայց իրազեկ աղբիւրներէ կը հաստատուի թէ Ռուսիոյ ելմտական նախարարութիւնը կը պատրաստուի նոր փոխառութիւն մը հանել, որ կը կարծուի թէ պիտի գործածուի «Արեւելեան» փոխառութեանց տոկոսները զեղչելու, եւ յայնժամ Ռուսիոյ դրամական շրջաբերութիւնն ոսկւոյ պիտի վերածի, մինչ այժմ արծաթի հաշուով թղթադրամ է։ Նախարար Պ. Վիշնեկրածքի այժմ կը գրազի «Թուանշանները կարգադրել» ելմտական նոր յայտարարութիւն մ'ընելու նպատակաւ, բայց իրազեկ անձինք կը հաստատեն թէ Ռուսիոյ գանձարանին եւ մաքսատան ներկայ տարւոյ հասոյթք նուազ են անցեալ տարւոյ հասոյթներէն։

ՓԱՐԻԶԷ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՈՍԿՒՈՅ

Եօթնասուն եւ հինգ միլիոն ֆրանքի ոսկին զոր Անգլիոյ Պանքան փոխ առաւ Ֆրանսայի Պանքայէն՝ մնացած էր լոկ եւ ոչ դրամ։ Օրական գնով, այն է՝ մէկ նոր քայլը կամ քիլօն 3,437 ֆր. ի հաշուով, Ֆրանսայի Պանքան ընտիր ոսկւոյ ձողեր տուաւ Անգլիոյ Պանքային։ Եւ որպէս զի ամեն ձեւակերպութիւն քաշի, Ֆրանսայի Պանքան ամուր պայմանագրութիւն մը կնքեց, որուն համեմատ Անգլիոյ Պանքային կողմէ լիազօր պաշտօնատար մը պիտի ներկայանար եւ Ֆրանսայի Պանքային բակին մէջ պիտի ընդունէր ոսկին, ընկալագիր տալով յանուն Անգլիոյ Պանքային եւ Անգլիոյ գանձարանի առաջին լորտին (Պ. Սմիթի) ստորագրութեամբ գանձատոմս մը, երեք ամիսէն վճարելի, 3% տարեկան տոկոսով։ Ըստ այսմ, նոյմ. 13ին Անգլիոյ Պանքային լիազօր պատուիրակը ներկայացաւ, իրեն հետ բերելով սայլեր որոց մէջ սնտուկներ կային եւ սնտուկներուն յատակն ալ փայտի սղոցուքով ծածկուած էր։ Սայլերը շարուեցան բակին մէջ։ Պատուիրակն յայտարարեց թէ որոշեալ գումարին մէկ երրորդը նոյն օրը պիտի տանի, այն է՝ 25 միլիոն ֆր. ի ոսկի։ Ֆրանսայի Պանքային սպասաւորները գացին Պանքային գետնափորներէն բերին թանկագին ձողերն, որք երկու տեսակ են, ոմանք վեց քիլօ, ոմանք 12 քիլօ ծանրութեամբ։ Ֆրանսական Պանքային բարձրաստիճան պաշտօնեայ մը համրեց ձողերն, որք ապա շարուեցան սնտուկներուն մէջ։ Ամեն մէկուն մէջ 7 կամ 14 հատ ձողեր դրուեցան, ծանրութեան համեմատ։ Սնտուկ մը լեցուելուն պէս կը կղպուէր, եւ կը կնքուէր Անգլիոյ Պանքային կնքով, յետոյ սայլին մէջ կը զետեղուէր։

Ամբողջ գործողութիւնն երկու ժամէն աւարտեցաւ։ Ինն սնտուկներու մէջ, 7,274 քիլոյի ծանրութեամբ ոսկի բեռցուեցին։ Սայլերն եւս գոցուեցան։ Անգլիոյ Պանքային պատուիրակը 25 միլիոն ֆր. ի ընկալագիր տուաւ, եւ Ֆրանսայի Պանքային գլխաւոր արկղակալին յանձնեց նոյն արժէքով անգլիական գանձատոմս մը։ Սայլերն յայն ժամ ճամբայ հանուեցան դէպ ի Հիւսիսային երկաթուղւոյ կայարանն, ուր շոգեկառքի մէջ շարուեցան, որ գիշերը ճամբայ ելաւ։ Առաւօտեան դէմ թանկագին բեռը Պոլոնեէ հասաւ, անտի անգլ. եզերքը բանող շոգենաւուն մէջ զետեղուեցաւ։ Հետեւեալ օրը Ֆրանսայի Պանքային անօրէնը Լոնտոնէ հեռագիր կ'առնուր թէ ոսկին հասած է Անգլիոյ Պանքային։ Նոյմ. 14ին նոյն եղանակաւ 25 միլիոն ոսկի եւս առնուեցաւ, եւ մնացեալ 25 միլիոնը՝ նոյմ. 18ին։ Այս ամեն ոսկւոյ ձողեր այժմ կը պահուին Անգլիոյ Պանքային գետնափոր գանձարանին մէջ, եւ համանօրէն նոյնութեամբ պիտի վերադարձուին Ֆրանսայի Պանքային։ Իւր տրամադրութեան ներքեւ ունենալով այս ոսկին, Անգլիոյ Պանքան կարող կը լինի մինչեւ 75 միլիոն ֆր. ի արժողութեամբ նոր պանքատոմս հանելու. զի Անգլիոյ Պանքան այնչափ պանքատոմս միայն կրնայ հանել որչափ ոսկի մնացող ունի իւր գանձարանին մէջ։

Եթէ Անգլիոյ Պանքան փոխանակ ոսկւոյ ձողի անգլ. ոսկեդրին վճարել ուզէ, սակ ոսկւոյ գնով պիտի ընդունի Ֆրանսայի Պանքային կողմէ։

ՄՈՆԹԻՈՆ

Նոյմ. 20ին ի Փարիզ տեղի ունեցաւ ֆրանսական Ակադեմիոյ տարեկան նիստն, յորում բաշխուեցան Մոնթիոնի մրցանակներն առաքինութեան գործերու եւ գրական բարոյացուցիչ երկերու համար։ Այս տարի Պ. Լէոն Սէ արտասանեց սովորական բանախօսութիւնը Մոնթիոնի եւ իւր մրցանակաւորաց վրայ։ Ֆրանսայի այն մեծ բարերարն, որ դարուց ի դարս պիտի յիշուի իբրեւ մարդկութեան մեծագոյն բարերարներէն մին, թէեւ իւր մրցանակներ «ֆրանսացի աղքատներուն» միայն յատուկ լինին, բարեգործութեան համար առատաձեռն, բայց իւր անձնական ծախուց մէջ յոյժ խնայասէր էր։ Երբ 1789ի դէպքերուն վրայ շատ մը արքայականք Ֆրանսայէն դուրս ելան, Մոնթիոն առատաձեռնօրէն կը նպաստէր ֆրանսացի գաղթականներուն ի Լոնտոն։ Նափոլէոն Պոնափարթի հիւպատոսական պետութեան օրով Մոնթիոն լսեց տիկնոջ մը գանգատն, որոյ ինչքը գրաւուած լինելով ի Ֆրանսա, կ'ըսէր թէ Ֆրանսա վերադառնալու համար հինգ ոսկի չունենալուն պատճառաւ չի կրնար իւր իրաւունքը պաշտպանել։ Յաջորդ օրն անստորագիր նամակաւ մը հինգ ոսկի ստացաւ։ Անմիջապէս Փարիզ գնաց, իւր մեծադին ստացուածոց տիրացաւ, եւ Անգլիա վերադարձաւ՝ վերջնապէս ի Ֆրանսա հաստատուելէն առաջ իւր գործերը կարգի դնելու։ Մոնթիոն տեսաւ տիկինն եւ հարցուց. «Փարիզ գացեր եւ ձեր գործն յաջողցուցեր էք. բայց արդեօք հետամուտ եղա՞ք իմանալու թէ ո՛վ ղրկած էր ձեզ հինգ անգլ. ոսկին որով կրցաք Փարիզ երթալ»։ — «Անկեղծապէս ըսեմ որ հետամուտ չեղայ իմանալու. անշուշտ անկեղծ բարեկամի մը նուէրն էր, եւ եթէ գաղտնիքն իմանալ փորձէի, գուցէ սրտնեղութիւն պատճառէի»։ —«Բայց քանի որ ձեր ստացուածքը ձեռք բերիք, պէտք է աշխատիք իմանալ նուիրատուին անունը»։— «Կ'օգնէ՞ք ինծ որ գտնեմ զինք»։— «Հեռուն երթալու պէտք չունիք»։— «Ուրեմն, դո՞ւք ղրկեցիք հինգ ոսկին», հարցուց տիկինը զարմացմամբ եւ շնորհակալութեամբ։— «Այո՛», եւ կը խնդրեմ որ իմ հինգ ոսկիս ետ տաք»։— Եւ առաւ, զի անով ուրիշ բարիքներ ալ կրնար ընել։

Ի ՌՈՒՍԻԱ

Ծաղկի համաճարակ մը կը տիրէ Փեթերսպուրկի մէջ, եւ ռուսական մայրաքաղաքին բնակչաց ամեն դասեր յուզման մէջ են։ Հազարաւոր հարուստներ եւ աղքատներ ամեն օր կը պաշարեն կառավարական պատուաստիչներն, որք ամենայն փութաջանութեամբ հանդերձ չեն բաւեր այնչափ խնդրանաց։ Պատուաստն, — ո՛չ Տքթ. Քոխի պատուաստն, այլ Ճէննէրի ծաղկի պատուաստը, մեր հին բարեկամն, Աշխարհի ընթերցողաց փառնելի բարեկամն, — անբաւական կուգայ։ Փեթերսպուրկի կառավարիչ զօրավար Կրոսէր ամեն տեսակ առողջապահական հրամանագրեր կը հանէ, եւ պատուաստումը պարտաւորիչ կը հռչակուի ամեն վարժարանաց եւ հանրային հաստատութեանց մէջ։ Տոքթորք կ'ըսեն թէ տիրող համաճարակը կարծուածին չափ ահռելի չէ, բայց իշխանութիւնք պատեհ առիթէն օգուտ կը քաղեն Փեթերսպուրկի ժողովուրդն մաքրութեան եւ առողջապահութեան պարտաւորելու համար։ Թէեւ մեծ մայրաքաղաք բայց ըստ մեծի մասին փտառողջ դրութեան մէջ կը գտնուի Փեթերսպուրկ։ Աշնան ողողմունք աւելի սաստկացուցին այս ընդհանուր փտառողջ վիճակ։ Դիտուած է որ հնտախտ եւ այլ տարափոխիկ համաճարակներ մեծ ողողումներէ ետքը կը ծագին։ Ռուս կառավարութիւնը կը խորհի արմատական միջոցներ ձեռք առնուլ մայրաքաղաքին պարբերական ողողմանց առաջքն առնելու համար։

⁂

Ռուսիոյ ճանապարհաց եւ հաղորդակցութեանց նախարարին տարւոյս ամսուն մէջ կատարած ընդհանուր պըտոյտին արդիւնքն եղաւ կարեւոր բարեփոխմանց իրագործումը Նեւա եւ Վոլկա գետերու ջրանցներուն վրայ, որք զՊալթիկ կասպից ծովուն հետ կը միացնեն։ Այս բարեփոխմանց յատկացուած 12½ միլիոն րուպլ ծախք։ Օնէկա լճին հարաւակողմը Վիթէկրա գետին ջրանցքն աւարտեցաւ անցեալ շաբթուն, եւ կատարուած հանդէսին առթիւ, Ձարն արտօնեց՝ ըստ սովորութեան՝ ուխտատեղւոյ մը սահմանումն, ուր մշտապէս ժամ պիտի վառի ի յիշատակ Մեծին Պետրոսի եւ արդի կայսեր, որոց մին սկսած եւ միւսն ի գլուխ հանած եւ բարւոքած է այս գետային կարեւոր ջրանցն։

⁂

Խորասանի պարսիկ կուսակալը զօրավար մը ղրկեց ողջունելու Անդրկասպեան նահանգին ռուս կուսակալը՝ Քուրոփաթքին զօրավարը։ Պոխարա, որ գրեթէ ռուսական նահանգ մը դարձած է, նոյն բանը կ'ընէ։ Ռուս կառավարութիւնն այնպէս բռած է որ ի Կեդր. Ասիա ռուս կուսակալ մը ըլլալուն պէս Խորասանի պարսիկ կուսակալը պէտք է բարձրաստիճան մէկը ղրկէ նորա պաշտօնը շնորհաւորելու։

=Նո-Վյէ Վրեմ- Մեչէտէ կ'իմանայ թէ տեղւոյն անգլ. գեր-հիւպատոսն իւր մեծաւորին՝ ընդհանուր հիւպատոսին կողմէ դատապարտուած է երկամեայ առանին բանտարկութեան եւ թոշակէ զրկման, անգլիացի տաքթոր մը անարգելուն համար։

=Ձարեւիչ իրեն հետ կը տանի Ս. Անդրէասի ռուսական առաջնակարգ պատուանշանը՝ Ճափոնի կայսեր նուիրելու յանուն Ռուսիոյ կայսեր։ Ճափոնէն Ձարեւիչը Վլատիվոսթօքի ճամբով Սիպերիա պիտի երթայ, եւ անտի Փեթերսպուրկ պիտի դառնայ։

ՆԱՄԱԿ ԼՈՆՏՈՆԷ

Արեւելքի խմբագրականի մը առթիւ.— Օրիօրդաց Պօլսի առաջնակարգ վարժարանէ մը.— Արտասանական վարժութիւնք Լոնտոնի դպրոցաց եւ Փռլերու մէջ.

—

Արեւելքի 2035 թուոյ «Կարդալու ճաշակն եւ արուեստն» խորագրով խմբագրականն յուսամ կարդացուեցաւ շատերէ։ Առանց սերտիւ խորագրիս կապուելու, կը փափաքիմ նոյն ուղղութեամբ քանի մը խօսք ընել այս անգամ, քանի որ առիթը կը ներկայէ մեզ վերոյիշեալ յօդուածն։

Ճշմարիտ է դժբախտաբար թէ մեր Թուրքիոյ վարժարանաց մէջ արտասանութեան եւ ճարտարախօսութեան կարեւորութիւն չտրուիր, եւ կամ աւելի մեղմելով ըսենք պէտք եղածին չափ կարեւորութիւն չտրուիր, պարագայ մը որ բնականաբար վարժարանի մը ծրագրի թերութիւնը կը պարզէ։ Շատ մը ճիգերէ եւ մասնաւոր ջանքերէ յետոյ ամավերջի հանդէսներու մէջ հանդիսականաց ներկայացնել արտասանական կտորներէ իսկ դատելով կարելի է կարծել (առանց կեղծաւորութեան անշուշտ) ըսել թէ մեր սանուհիք արտասանական վարժութեան եւ կրթութեան մէջ շատ ետ մնացած են, ո՛չ այնչափ իրենց անհոգութենէն թերեւս քան որչափ վարժարանաց տեսչութեանց անտարբերութենէն։ Սփոփուած ենք հասնիլ այս եզրակացութեան երբ կը տեսնենք թէ դասատուաց ջանիւք եւ քլիսի կնճռոտ նախադասութիւնք կը լուծուին եւ «իշու կամուրջ» կոչուածն տափարակ ճամբու մը չափ դժարութիւն չներկայէր։ Նպատակէս բացարձակապէս հեռի է դպչիլ այս կամ այն կրթական հաստատութեան, բայց հաւաստելու համար թէ ինձ բոլորովին անծանօթ խնդրի մը վրայ չէ որ կը խօսիմ՝ ներուի ինծ դպրոցական փորձառութեններս քանի մը յիշատակութիւններ ընել աստանօր, պէտք եղած երախտագիտական զգացումը տածելով միանգամայն միեւնոյն կրթարանի, որուն վրայ պիտի մասնաւորեմ խօսքս։

Կ. Պոլսի առաջնակարգ վարժարանի մը մէջ աշակերտելու բաղդն եմ ունեցած։ Այդ վարժարանի ծրագրի համեմատ ամեն շաբաթ կէս օրէ վերջն արտասանական վարժութեանց սահմանուած էր։ Որոշեալ ժամուն ամբողջ ուսանողք կը հաւաքուէինք սրահին մէջ եւ բեմին վրայ իրարու ետեւէ կ'ելլէին աշակերտք, կամ արտասանողք՝ եթէ կ'ուզէք։ Ամբողջ աշակերտաց առջեւ ելլելէ առաջ ճարտասանութեան դասատուն սովորաբար պէտք եղած ուղղութիւնն կուտար աշակերտին, որով եւ քիչ շատ արտասանական յաջող արտադրութիւններ սպասել իրաւացի էր։ Ուրիշներուն պատուոյն դպչելու փափաք չունիմ, բայց կարծեմ իմ պատուոյս ինձմէ աւելի ոչ ոք կրնայ նախանձախնդիր ըլլալ։ Աւասիկ սակայն խոստովանութիւնս, զոր կ'ընեմ միտքս որոշապէս բացատրելու համար, ամէնայն հանդերձ, թէեւ կարծեմ նոյն ատեն թէ դպրոցին տեսչութեան ալ կարեւոր մաս մը կ'իյնայ այս ամօթէն։ Այս բեմին առաջ անձնական ըլլալով մէկտեղ կը հաստատեմ թէ սոքա շատերու փորձառութեան կրկնութիւնքն են։ Ըսի թէ իւրաքանչիւր աշակերտ իւր կարգին բան մը գոց ընելու եւ բարձրագոյն կարգի ուսանողն ալ իր գրածը գոց ընելու էր։ Տարին հազիւ երեք անգամ միայն կարգս կուգար, եւ այդ կարգս գալուն բան մը գոց ընելով նշանակեալ օրը զայն արտասանելու էի երկու հարիւրի մօտ աշակերտաց եւ մի քանի դասատուաց առջեւ։ Ինծ համար ճըգնաժամ մ'էր այդ, եւ առիթը փախցունել՝ ուրախանալու (անմտաբար թէեւ) առիթ կուտար ինծ։ Կայնիլ այդ բազմութեան առջեւ եւ առանց դողդղա-

---

—) 86 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Եւ անմիջապէս, խորհրդաւոր կերպարանք մը առնելով, շարունակեց.

—Միեւնոյն բանն զգացի, որ այսպէս սիրտս բաբախեցաւ, երբ նա զիս գրկեց։

—Որո՞ւն խօսքը կ'ընէք։

—Անո՛ր։

—Անոր, որո՞ւն։

—Ատրիէնին, պատասխանեց Օսօռ դաստիարակուհւոյն ականջին։

Զարմացած, խռոված, տիկին Տիւռան զննող նայուածք մը նետեց աղջկան վրայ.

—Ո՞վ է այդ Ատրիէնը, հարցուց։

—Երիտասարդ մը։

—Ա՞հ, երիտասա՛րդ մըն է։

—Այո՛։

—Հո՞ս գրկեց զձեզ։

—Ո՛չ։

—Հապա ո՞ւր։

—Ի Քօրպէյլիւ։

—Տուն մը, ուր պարտէզ մը կայ, որ հօրս կը վերաբերի։

—Հասկցայ, ըսաւ դաստիարակուհին ժպտելով, Պ. Ատրիէն ձեր հօրը բարեկամներէն մին է։

—Ո՛չ, պատասխանեց Օսօռ գլուխը ցնցելով. երբ Բարիզէն դարձաւ, շատ բարկացաւ... Օ՛հ, այնպէս բարկութի՛ւն մը ցուցուց որ... եւ Ատրիէնը վռնտեց։

—Ըսել է Պ. Ատրիէն ձեր հօրը բացակայութեան ատեն եկաւ ի Քօրպէյլիւ։

—Այո։

—Ինչո՞ւ եկաւ հոն։

—Զիս տեսնելու եւ ինծ հետ խօսելու համար։

—Առաջ արդէն քանի մը անգամ տեսա՞ծ էիք զինքը։

—Երբեք տեսած չէի զայն։

—Բայց անիկա կը ճանչնա՞ր զձեզ։

—Զիս գիտեր. իմ երգելս լսեր էր։

—Եւ սկսաւ ցած ձայնով երգել առաջին բառերն այս տաղին.

«Օր մը Տիըն ըսաւ Վարդին.»

Ապա շարունակեց.

—Զիս տեսնելու համար պատին վրայ ելած էր. այն ատեն սպարտէզին դուռն իրեն բացի։

—Բայց հարկաւ մինակ չէիք ի Քօրպէյլիւ։

—Ֆրանչէսքային հետ էի։

—Ֆրանչէսքա՞։

—Այո, բարի Ֆրանչէսքան, մեր սպասուհին. շատ կը սիրէ զիս, բարի Ֆրանչէսքան, միայն թէ չխօսիր, համր է։

—Մայրերնի՞դ ձեր հետ չէ՞ր Քօրպէյլիւի մէջ։

—Ո՛չ։ Տեսէք ինչ կայ, մայրս...

Յանկարծ լռեց։ Միտքը եկաւ որ իր հօր ըրած գլխաւոր պատուէրներէն մէկն էր չյայտնել դաստիարակուհւոյն թէ առանց իր մօրն ապրած էր յԻտալիա, ի Զուիցերիա, յետոյ ի Քօռպէյլիւ։

—Է՞, մայրերնի՞դ, հարցուց տիկին Տիւռան։

—Բարիզ էր։

—Ձեր հօրը հե՞տ։

—Այո։

—Ուրեմն դուռը բացի՞ք այդ երիտասարդին զոր Ատրիէն կը կոչէք, անծանօթի մը։

—Գէ՞շ ըրի։

—Այո, սիրելի աղջիկս, գէշ էք ըրեր. այսօր չեմ ըսեր ձեզ ինչու համար գէշ էր այդ ըրածնիդ. վերջը պիտի բացատրեմ եւ այն ատեն պիտի հասկնաք։ Վերջապէս, ի՞նչ ըսաւ ձեզ այդ երիտասարդը։

Օսօռի աչքերն արցունքով թրջեցան, ինչ որ յայտնեց թէ անզգայ չէր մնացած իր դաստիարակուհւոյն առաջին կշտամբանքին։

—Շատ բաներ, պատասխանեց քիչ մը վարանոտ ձայնով մը. ըսաւ թէ գեղեցիկ էի, թէ սքանչելի կերպով կ'երգէի. ըսաւ թէ կը սիրէր զիս։

Տիկին Տիւռան զայրոյթէն սարսռաց.

—Եւ գրկեց զձեզ, ըսաւ, խորապէս տխրած։

—Ո՛հ, առաջին օրը չգրկեց զիս։

—Ըսել է շա՛տ անգամներ եկաւ ի Քօրպէյլիւ։

—Այո, շատ անգամներ։

—Բայց, այդ միջոցին, ինչ կ'ընէր Ֆրանչէսքան, ձեր համր սպասուհին, գոչեց դաստիարակուհին։

—Ո՛հ, Ֆրանչէսքան գոհ չէր. մինչեւ ետքը կը մրմռար. պարտիզին մէջ, տան մէջ քայլ առ քայլ մեզ կը հետեւէր. մեր բոլոր ըսածներուն մտիկ կ'ընէր։

Տիկին Տիւռան գոհունակութեան հառաչ մը արձակեց։

—Մնացեալը կը գուշակեմ, ըսաւ, երբ ձեր ծնողքը դարձան Բարիզէն, Ատրիէնն յանկարծ ձեր քովը գտած են եւ վռնտած են այդ անծանօթ մարդն, որ յանդգնած էր մինչեւ ձեզ մօտենալ։

Օսօռ գլուխը ծռեց։

—Այսպէս, շարունակեց դաստիարակուհին, երբ Ատրիէն գրկեց զձեզ, ամօթահարութիւն չպատճառե՞ց ձեզ։

—Ո՛չ, հաճոյք զգացի։

Այնչափ համարձակ որչափ միամիտ այս պատասխանէն վերջը՝ բաւական երկայն լռութիւն մը տիրեց։

Դաստիարակուհին մանկամարդ աղջկան վրայ սեւեռած էր իր ջինջ, խորին, թափանցանց նայուածքն, որպէս թէ անոր աչքերուն մէջ ուզէր կարդալ ինչ որ կ'անցնէր անոր հոգւոյն մէջ։

—Օ՛ն, ըսաւ ինքնիրեն, այդ ծայրէն երիտասարդին խօսքերը չեն պղծած իր ամբողջութիւնն, իր հոգւոյն մաքրութիւնն։

Յետոյ Օսօռն իր կուրծքին վրայ սեղմելով, անոր ճակտին վրայ համբոյր մը դրաւ։

Սակայն, աղջկան դիմագծերուն մէկ չարժուելէն, գուշակեց որ ամեն բան ըսած չէր իրեն։ Արդ, այդ աղջիկն որ իրեն յանձնուած էր, որ իրեն պիտի վերաբերէր, պէտք չէր որ բան մը ծածկէր իրմէ։ Այդ անկեղծ յայտնութիւնը զոր Օսօռ իրեն ըրած էր, ուսումնասիրութեան շահագրգիռ նիւթ մը մատակարարած էր իրեն. իր բարոյական կարողութեանց առաջին եւ լուրջ քննութիւն մըն էր զոր աղջիկն անցուցած էր։

—Սիրելիս, ըսաւ քաղցր ու գորովալից ձայնով մը, քանի մը հարցում ալ պիտի ուղղեմ ձեզ, եւ պիտի պատասխանէք ինծ, այնպէս չէ՞, համարձակութեամբ ինչպէս քիչ մը առաջ։

—Այո, պատասխանեց Օսօռ։

—Հայրերնիդ Ատրիէնը վռնտելէն վերջը նորէն տեսա՞ք զայն։

—Այո, մէկ անգամ մը։

—Նորէն Քօռպէյլիւի՞ մէջ։

—Այո։

—Հայրերնուդ կամ մայրերնուդ իմացուցի՞ք ատիկա։

—Ո՛չ։

—Ինչո՛ւ։

—Չհամարձակեցայ։

—Ա՛հ, կը տեսնէք, սիրելիս, կը տեսնէք... կը զգաք որ գէշ էք ըրեր։

Օսօռ եղնիկի մը պէս կարմրեցաւ։

—Վերջապէս, ըսաւ դաստիարակուհին, անգամ մը տեսաք զինքը, այդ տեսակցութեան մէջ ի՞նչ ըրիք։

—Պարտէզին պատին վրայ էր անիկա...

—Առջի՞ անգամուա՞ն պէս։

—Այո։ Ցած ձայնով զիս կանչեց եւ նամակ մը նետեց ինծ։

—Քովերնի՞դ է այդ նամակը։

—Ո՛չ, կարդալէս վերջը կտոր կտոր ըրի։

—Կը յիշէ՞ք թէ ինչ կ'ըսէր այդ նամակին մէջ։

—Այո։

—Ըսէք տեսնեմ։

—Կ'ըսէր թէ Ատրիէն զիս չէր մոռցած, թէ միշտ պիտի սիրէր զիս, պատասխանեց Օսօռ ցած ձայնով։

—Այդչա՞փ։

—Կ'ըսէր թէ հետեւեալ օրը, ժամը տասն եւ մէկին, անպատճառ պէտք էր որ գտնուէի պարտիզին դրան առջեւ, թէ Ատրիէն ալ հոն պիտի ըլլար, եւ թէ բան մը ունէր ինծ ըսելու...

—Թշուառակա՛ն, վա՛տ, մրմռաց դաստիարակուհին...

Յետոյ բարձր ձայնով,

—Ուրիշ ի՞նչ կ'ըսէր։

—Ալ ուրիշ բան մը չեմ յիշեր։

—Եւ հետեւեալ օրը, ժամը տասնեւմէկին, ձեր հօրն ու մօրն հսկողութիւնը խաբելով, առանց աղմուկ հանելու, տունէն դուրս ելաք եւ պարտէզին դուռը գացիք. այնպէս չէ՞։

—Ո՛չ, պատասխանեց Օսօռ, չկրցայ։

—Ա՛հ... ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ այն գիշերն իսկ, միեւնոյն ժամուն, Քօռպէյլիւէն մեկնեցանք Բարիզ գալու համար։

(Շարունակելի)

լու ու կմկմալու բան մ'ըսել իմ կարողութեանս վեր էր բոլորովին. Համեցնել ուզածս այդ չէ սակայն, չգիտեմ թէ այդ ոչ ոքի փոյթն է. Չորս տարի մնացի այդ ատաշնակարգ վարժարանի մէջ. Ընթացքն ալ աւարտեցի, վկայականն ալ առի, և սակայն ճշմարտութիւն խօսած ըլլալու համար պէտք է ըսեմ որ այդ արտասանական վարժութիւնք մազի չափ օգտակարութիւն չունեցան ինծ համար. Կը սիրեմ հաւատալ թէ այս աննախանձելի գիրք ամենուն չէր վիճակած. Կը նախանձիմ այդպիսեաց՝ զիրենք բաղդաւոր անուանելով. Պատրաստ եմ խոստովանիլ թէ ես անփոյթ գտնուած եմ, և նոյն ատեն սակայն փաստ եմ թէ մեծարգոյ ուսուցիչներս ալ աւելի եւս անփոյթ էին կատարել իրենց պարտքը յայդմ. Չեմ փարանիր յայտնել թէ անձնական հետաքրքրութիւն կամ հաւատարմութիւն կոչուածն մեծ դեր կը կատարէ այսպիսի պարագայի տակ և թէ անձիւր ուսանող մեծ խընամք տանելու է մշակել ուսման և արուեստի այդ ամենակարեւոր ճիւղն՝ համոզուելով թէ չնորհքով կարդալ և խօսիլն ալ չնորհքով գրելէ նուազ պանծալի կարողութիւն մը չէ. Պէտք է սակայն չնչել թէ վարժարանց իշխանութիւնք պարտին մասնաւոր խընամք տանիլ արտասանական կրթութիւններ պարտաւորիչ և հրապուրիչ ընելու համար. Յայտնի է թէ այս երկրորդ կէտը մեծ կարեւորութիւն ունի ուսանողաց մէկ ստուար մասին համար որք կարեւորէն աւելի դիւրինը ընտրելու փորձութիւնն ունին. Անցնինք այժմ Լոնտոնի վարժարանաց.

— —

Այս տեղ միջնակարգ վարժարանք և յաճախ թաղային վարժարանք իսկ ունին արտասանութեան մասնաւոր դասեր, տեսական թէ գործնական. Ճարտասանութեան համար եւս կազմուած են դասեր ու կարգեր նման աշխարհագրութեան կամ թուաբանութեան դասերու. Բաց աստի վարժարանք ունին իրենց վիճաբանութեան ակումբներն.

Բանից պատեհութիւն ունեցած եմ ներկայ գտնուիլ համալսարանականաց վիճաբանութեանց. և մարդ վիճաբանութեանց վրայ գաղափար մ'առնելու համար պէտք է լսել աղանց արուեստի բացատրութիւններն և ճարտար դարձուածքներն. Այս կարգի վիճաբանութիւնք անզուգապէս օգտակար են անշուշտ վիճաբանութեան մասնակցողաց, բայց չեմ կարծեր որ նուազ օգտակար ըլլան ունկնդրաց համար.

Չեմ գիտեր ինչո՞ւ, մեծ դժուարութիւն մը ունիմ այսօր հին յիշատակներ և անոնց բաղդատութիւնները մաքէս հեռի պահել. չեմ կրնար յաջողիլ սակայն, ուստի տեղի տալով նորէն մէջ կը բերեմ Պօլսի կազմակերպութիւններն. Կաճառի մը խօսքը լըսեցինք ժամանակին. ո՞ւր մնաց այդ.

Կաճառին անդամոց անուններն իսկ հրատարակուեցան ատենին կարծեմ, և ես պահ մը այնպէս կարծեցի թէ Աւետիք հետեւեալ թուին մէջ ալ Կաճառին նոյնին մէկ նկարագրութիւնը պիտի կարդայինք. Թեքեւ այս բոլեիս իսկ Կաճառի կազմակերպութեամբը պարագաներ կան. ներելի՞ է ուրեմն փոքրիկ դիտողութիւն մ'ընել. Կաճառի անդամոց անուանց ցուցակին մէջ կը սպասէի գտնել Հայ ազգի պատուաւոր գիտնականի մը Բրոֆ. Ցախրօսս Ճէճիզեանի անունն. ինչո՞ւ համար աղեսք դուրս ձգուած էր յարգոյ Բրոֆէսորին նման հանճարեղ Հայու մը անունն որ կրնար պատիւ բերել ո՛ և է գիտական և դրական կազմակերպութեան. Այս ալ անցողաբար անշուշտ, եթէ տեղեկութիւններս ուղիղ են.

— —

Մօտ օրերս կը յուսամ ներկայ գտնուիլ Բրիտանիոյ Փիլիսոփայական ընկերութեան վիճաբանութեան մէկ քանի նստերու և այն ատեն թերեւս առիթ ունենամ մօտէն տեսնել հռչակաւոր խօսողներն և վիճաբանողք. Բնական է անշուշտ երեւակայել թէ խորհրդարանի անդամք և եկեղեցեաց քարոզիչք լաւ խօսողներու մէջ առաջնակարգ դիրք մը կը բռնեն. Շիտակ է. Բարլամենդն ունի իր ճարտասան անդամներն, այլ ունի նաեւ երկու խօսք քով քովի բերելու անկարող անդամներ.

ԱՐՄԷՆ ԳՆՈՒՆԻ

Լոնտոն, 18 Նոյմ.

ԱՍՏՂ ԲԵԹՂԷՀԷՄԻ

Ա.

[illegible]

Քրիստոնէական իրաւունք վարդապետութեանց հեթանոսական մտացածին գաղափարներու վրայ գեր եւս ըստ արժանւոյն չը պատուաստուելէ յառաջ եկած մոլորութեամբ մը, մինչդեռ արարչութեան միայն օրինաց ներդաշնակ միակ տիեզերքը երկու ուղղովն՝ բնական և գերբնական տիրապետութեանց վերածելու և որով իրաց երեւոյթներն ժամանակաւ պատշաճող մեկնելով, աշխարհին ձախող տնտեսութեանը ներդաշնակելու փորձութիւնը նշանակելու փորձ մը է. Կը չորութեամբ վաճառիլ ի գրավաճառս ի Պօլիս գին 5 ղրշ.

[illegible] 4—5

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Խրիմեան Սրբազան՝ իր հետըն ունենալով Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտին՝ երէկ Բ. դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ.

Ն. Սրբազնութիւն, որ մտադիր է ուխտի համար Երուսաղէմ ուղեւորիլ, Մեծ-Եպարքոսէն արտօնութիւն խնդրեց.

Նոյն պահուն Ն. Բարձրութեան մօտ կը գտնուէին նաև Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյ և Վսեմ. Աբիկ էֆ. Ունճեան.

Ամեն. Խրիմեան Սրբազան մէկ քանի օրէն Երուսաղէմ պիտի ուղեւորի.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սարուխան գաւառին (Մանիսա) կառավարիչ անուանեցաւ Քեամիլ պէյ, նախորդ նախարար ոստիկանութեան.

Սէրէզ գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Ճավիտ փաշա, կառավարիչ Սարուխանի.

Կրթական նախարարութեան հաշուակալ անուանեցաւ նոյն նախարարութեան հաշուակալութեան տնօրէն Շիւքրի պէյ, որուն այս առթիւ Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ.

Նոյն նախարարութեան հաշուակալութեան տնօրէն անուանեցաւ Սուլթանիյէ վարժարանին արկղակալ Ապտուլլահ էֆէնտի, որուն այս առթիւ Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան տըրուեցաւ.

Պրուսայի Էսկիշէհր գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Խայրի էֆէնտի, տնօրէն նախնական Միլքիյէ վարժարանին Սէրէզի.

Նոյն նահանգին Կէմէյլիկ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Սաչիտ պէյ, գայմագամ Միխալըճի.

Նոյն նահանգին Միխալըճ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Խալիտ պէյ, գայմագամ Կէմէյլիկի.

— —

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Բժշկական վարժարանի մօրթի հիւանդութեանց ուսուցիչ գերմանացի Տքթ. ֆոն Տիւրինկի և Մատրիտի օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ հազարապետ Նավէր պէյի.

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ կայսանձնապահ զօրաբանակի Ա. գնդին Ա. վաշտին բժիշկ դեր-գնդապետ Ճիվանի պէյի և չոգենաւային Բաքէ ընկերութեան Ռէ-Բուլ չոգենաւին առաջին նաւապետ Պ. Լիւսիէն կայրի.

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ կարնոյ ոստիկան-զինուորաց գնդին Գ. վաշտին հազարապետ Ահմէտ Շիւքրի պէյի.

— —

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտին, Դատական նախարար Վսեմ. Րիզա փաշա և Քաղաքապետ Րըտվան պէյ երէկ առաւօտ յաջորդաբար կայս. պալատ գնացին և Վեհ. Սուլթանի հրամաններն ստանալով իրենց պաշտօնատեղիները դարձան.

— —

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Քեամիլ փաշա երէկ առաւօտ ի Բերա անգլիական դեսպանատունը գնաց և տեսակցեցաւ դեսպան Սըր Ու. Հուայթի հետ.

—

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Յունաց Պատրիարքարանի Սինոդն և Քաղաքական ժողովն այսօր համագումար նիստ կընեն լսելու համար Բ. Դրան կողմէ ղրկուած եպարքոսական պաշտօնագիրն, որ կը վերաբերի եկեղեցական առանձնաշնորհմանց.

—

ԻԶՄԻՐԻ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ քննեց և վաւերացուց պայմանագրի ծրագիր մը՝ որուն համեմատ, ինչպէս որ Վեհ. Սուլթանը փափագ յայտնած էր, Պ. Կաւանէ յանձն կ'առնու ընկերութիւն մը կազմել, յանուն կայս. կառավարութեան գնելու և չահագործելու համար Իզմիրի քարափունքը. Նախարարաց Խորհրդոյ տեղեկագիրը նոյն երեկոյին իսկ կայս. պալատ ղրկուեցաւ և կայս. Իրատէին նկլըւուն կըսպասուի.

—

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳԻՐՔ

Թուրք լրագիրները մէկ քանին ժամանակէ մը ի վեր միմեանց լուրերը կը հերքեին և այս առթիւ յօդուածներ եւս կը գրեին իրարու դէմ. Արդ, Տպագրական Տեսչութեան մէկ պաշտօնական ազդը նկատելով որ այդ հրատարակութիւնք օրինական սահմանն անցած են և միմեանց դէմ յարձակմունք կ'ըլլան, պարագայ մը որուն համար կարելի չէ բնաւ թոյլտուութիւն ընել, կ'ազդարարէ թէ յետ այսորիկ պէտք է բոլորովին ըզգուշանալ այդ կարգի հրատարակութիւններէ.

— —

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՀԱՑ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Մէ—էլ—էՄ կ'իմանայ թէ խռովարարաց խումբի անդամներէն Վարդ. Պատրիքոֆի համար, որուն դատը մէկ քանի օրէն պիտի տեսնուի Եղեռնադատ ատենին առջեւ, երկու ռուսիացի փաստաբաններ կարգուած են.

. .

Փաստաբան Թընկըը Սիմոն էֆէնտի, փոխանորդ Մելքոնի և Աբրահամի, որք երեքշաբթի օրն Եղեռնադատ ատենին կողմէ հինգական տարուան բերդարգելութեան դատապարտուած էին, վճռաբեկ ատենին դիմած է այդ վճռոյն համար.

— —

Պ. ԿԱՎԱՆԷ

Պոլսոյ քարափանց արտօնատիրոջ ներկայացուցիչ Պ. Կաւանէ երէկ առաւօտ կայս. պալատ գնաց և շնորհակալութիւն յայտնեց աստ գտնուած պահուն Վեհ. Սուլթանի կողմէ իրեն նկատմամբ եղած մեծարանաց համար. Պ. Կաւանէ սեննեկապետաց միջոցաւ արժանացաւ Ն. Վեհափառութեան մեծարանաց և իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելով երէկ իրիկուն Փարիզ ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով.

—

ԿԱՅՍ. ԶԲՕՍԱՆԱՒ

Վեհ. Սուլթանի գործածութեան յատուկ զբօսանաւի մը շինութիւնն յանձնարարուած է ի Լոնտոն. Այդ զբօսանաւ, որուն շինութեան ձեռնարկուած է արդէն, կարելի եղած ամեն ճոխութիւն ու չքեղութիւն պիտի ունենայ. Խցիկներն եպենոսի ու կաղինի փայտէ պիտի ըլլան. Շինութեան ծախք հաշուած է 30,300 անգլ. ոսկի. Նաւապետ Ահմէտ պէյի պաշտօն յանձնուած է Լոնտոն երթալով, կայս. զբօսանաւին շինութեան հսկել և ստանալ զայն յետ աւարտման.

— —

ՄՈՒՏԱՆԻԱ-ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Լ. Հէրալտ հերքելէ յետոյ այն զըրոյց, իբր թէ վէճ ծագած ըլլայ Մուտանիա-Պրուսա-Քեօնեայի գծին արտօնութիւնը խնդրող ձեռնարկուին՝ Պ. Նակէլմաքէրսի՝ և Գասպայի երկաթուղեաց ընկերութեան միջեւ, այս գծերուն միջեւ միացման գծի մը հաստատման առաջարկին առթիւ, կը ծանուցանէ թէ Նախարարաց Խորհուրդը իւր չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ քննելով Պ. Նակէլմաքէրսի վերջնական պայմանագիրը, նպաստաւոր տեղեկագիր մը մատուցած է ի կայս. պալատ. Ասկից զատ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ յայտնուած փափաքանաց համաձայն, Պ. Կաւանէ յանձն առած է Կ. Պոլսոյ քարափանց շինութեան համար իւր կազմելիք դրամատերց խումբը մասնակից ընել նաեւ Մուտանիա-Պրուսա-Քէօնիայի երկաթուղւոյ շինութեան, առ որ սիրայօժար հաւաներ է Պ. Նաքէլմաքէրս.

—

ՕՏԱՐ ԱՅՑԵԼՈՒՔ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Բարիզու ամերիկեան դեսպան Պ. Ու. Ֆիլէլ Ռէյտ իւր կնոջ հետ մայրաքաղաքս եկաւ չորեքշաբթի օրը. Պ. և տիկին Ու. Ֆիլէյ Օթէլ Ռուայեալ իջեւանած են.

—Նոյն օր ընտանեօք մայրաքաղաքս հասաւ նաեւ Յունաստանի արտաքին գործոց նախորդ նախարար Պ. Տրակումիս որ այցելեց Պոլսոյ նշանաւոր վայրերն, ընկերակցութեամբ հելլենական ընդհ. հիւպատոսին. Պ. Տրակումիս երէկ իրիկուն Վիեննա ուղեւորեցաւ, ուր իւր եղբայրը դեսպանի պաշտօն կը վարէ.

— —

ՄԱՀ Պ. ՊՐԻՍԻ

Օսմ. կայս. Պանքայի Լոնտոնի վարչութեան նախագահ Պ. Պրիւս յանկարծամահ եղեր է.

—

ԹՐԱՄՈՒԷՅ Ք'ԱԴԻՐ-ՊՈԼԻՍ

Ցայտնի է թէ Պ. Թուքաս արտօնութիւն խնդրած է կայս. կառավարութենէն՝ Թրամուէյի գիծ մը հաստատել յԱգրիանուպոլիս, երկաթուղւոյ կայարարէն մինչեւ քաղաքին ներսերը. Այդ գիծ պիտի չինուի Տըքովիլի դրութեամբ, 70 հարիւրորդամետր լայնութիւն պիտի ունենայ եւ քաղաքին բազմամարդ թաղերէն պիտի անցնի. Այս ձեռնաշնորհի վերաբերեալ պայմանագրի ծրագիրը Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութենէն Բ. Դուռն յղուած է, Նախարարաց Խորհրդոյն մատուցուելու համար.

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, Նոյեմբեր 12ին Համսի մէջ հնտախտէ որ և է դէպք չէ պատահած. Նոյն օրն Համսի մէջ 8 հոգի հընտախտէ բռնուեր և առաջուան բըռնուածներէն ալ 15 մահեր պատահեր են.

Ատանայի քաղաքին մէջ եւս Նոյեմբեր 13ին 2 հոգի հնտախտէ բռնուելով, ասոնցմէ մին և առաջուան բըռնուածներէն ալ մէկ հոգի մեռեր են. Նոյեմբեր 14ին եւս հնտախտի որ և է մահ չէ պատահած, սակայն երկու հոգի բռնուած են. Ատանայի շրջակայից մէջ հնտախտի դէպք պատահած չէ.

Հալէպէն եկած հեռագիր մը եւս կը ծանուցանէ թէ Նոյեմբեր 14ին եւս Հալէպ քաղաքին մէջ հնտախտի դէպք չէ պատահած. Նոյեմբեր 11ին Այնթապի մէջ հնտախտէ 7 մահեր պատահած են և 12ին՝ 2.

—

ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Տպագրական Տեսչութիւնն այս առտու Թուրք լրագրաց միջոցաւ կը ծանուցանէ թէ Կարնոյ, Բաղէշի, Քարբերդի, Էնկիւրիի, Ատանայի և Տրապիզոնի նահանգներէն Նոյեմբեր 12 թուականաւ եկած հեռագրերու համաձայն, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, այդ նահանգաց մէջ որ և է դէպք չէ պատահած և թէ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ.

—

ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն իւր որոշումը տուած է՝ Պ. Հիրշի, Րումէլիի երկաթուղեաց ընկերութեան մէջ ունեցած բաժինն ուրիշի մը վաճառելու խնդրոյ մասին. Այս որոշումն հանդերձ տեղեկագրով մը Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին յանձնուած է, Վեհ. Սուլթանին մատուցուելու համար.

—

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Հայտար-Փաշայի երկաթուղւոյ ընկերութիւնը, նկատելով որ Հայտար-Փաշայի քարափը անբաւական է ապրանքներու արտածման ու ներածման, և մանաւանդ փոթորկալից օրերու մէջ չոգենաւային երթեւեկութիւնք անկարելի կը դառնան, աղերսագրով մը Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան դիմելով, արտօնութիւն խնդրած է այդ գիծը մինչեւ Սկիւտար երկարել. միանգամայն Սէլիմիյէ զօրանոցի հարաւային կողմէն փապուղի մը փորել անհրաժեշտ դատուած ըլլալով, խնդրած է որ երբ ընկերութեան պաշտօնեայք քննութիւններ կատարեն, որ եւ է արգելք չըյարուցուի.

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը քննելով այդ աղերսագիրն և նկատելով որ ընկերութիւնը, ըստ պայմանագրութեան, իրաւունք ունի այդ գիծն մինչեւ Սկիւտար երկարելու, խնդիրը մատուցած է Բ. Դրան, խնդրելով որ փապուղւոյն տեղը երկաթուղւոյ պաշտօնէից կողմէ քննուած պահուն, զինուորական պաշտօնեայք եւս ընկերանան անոնց, հարկ եղած օգնութիւնն ընելու և ապագային որ եւ է դժուարութեան տեղի չտալու համար.

Նախարարաց Խորհուրդն որոշած է նոյն ընկերութեան արտօնութիւն տալ երկաթուղւոյ գիծը մինչեւ Սկիւտար երկարելու համար և խնդիրը մատուցած է Վեհ. Սուլթանի վաւերացման. Ն. Վեհափառութիւն եւս հրամայած է տալ խնդրուած արտօնութիւնն եւ միանգամայն հարկ եղած դիւրութիւններն ընծայել որպէսզի այդ շինութիւն շուտով կատարուի. Բ. Դուռը կայս. սոյն Իրատէն հաղորդած է Սպարապետի Դրան, Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան և Քաղաքապետութեան.

Հայտար-Փաշայէն Սկիւտար շինուելիք գիծը մինչեւ Սալաճաք շինուելիք փապուղիէն պիտի անցնի և հոն փապուղիէն ելնելով ծովեզերքէն մինչեւ Պալապան Իսկէլէսի պիտի երթայ.

———

Ռուսական դեսպանատան պահակ Քոյլէ չոգենաւն, որ Պիրէոն եւ Աղեքսանդրիա գնացած էր Զարեւիչին ուղեկցող նաւախումբին հետ, երէկ առաւօտ Պոլիս դարձաւ.

—Քիրէճ Գաբուի մաքսատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուեր է՝ բեռնակրաց յատուկ նոր սակագին մը պատրաստելու համար. Այս յանձնաժողովին կը նախագահէ այդ մաքսատան տնօրէն Րամիզ պէյ, եւ անդամներն են՝ արտաքին մաքսատան տնօրէն Իզզէթ պէյ, ներքին մաքսատան տնօրէն Պէհճէթ պէյ, Առեւտրական Սենեկի դեր-նախագահ Ֆէրիտ պէյ եւ Զախարիա Հաճօբուլօ էֆէնտի.

—Այն օսմանեան սպայք որք իրենց զինուորական ուսումը կատարելագործելու համար Գերմանիա պիտի երթան, երէկ իրիկուն Հալէ փաշայի առաջնորդութեամբ Պերլին ուղեւորեցան արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով. Այս սպայք երէկ Սպարապետի Դուռը գնացին եւ Բարձր. Սպարապետին ներկայանալով իրենց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցին. Ն. Բարձրութիւն յորդորներ կարդաց այդ սպայից.

—Եղեռնադատ ատեանն երէկ դատեց Սթավրաքի անուն յոյն մը, որուն վրայէն Թուրքիա մուտքն արգիլուած վնասակար երկու լրագրեր գտնուած էին. Ատեանը յառաջ բերուած ապացոյցները բաւական չնկատելով, միաձայնութեամբ անպարտ արձակեց Սթավրաքին.

—Սէլանիկէն կը գրեն թէ տեղւոյն ոստիկանութեան պաշտօնեայք Ալէքսանդր Րատովից անուն աւարիչ մը ձերբակալած են. Այս մարդ, որ եւրոպական կառախումբով նոյն քաղաքը գնացած էր, Աւստրիոյ քաղաքի մը մէջ թղթապետութեան գանձապահ ըլլալով տասը հազար ֆիորին գողցած և խոյս տուած էր. Աւստրիական կառավարութիւնն այդ մարդը ձերբակալելու համար ամէն կողմ հեռագրաւ տեղեկութիւն տուած ըլլալով, Սէլանիկի ոստիկանութիւնն, տեղւոյն հիւպատոսին տեղեկութեան վրայ, ձերբակալած է զնա. Ալէքսանդր Րատովից օթէլի մը մէջ ձերբակալուած է և վրան 400 ֆիորին ու փոխանակագիր մը գտնուած են. Այս մարդ Թրիէսթէ պիտի ղրկուի Սէլանիկէն մեկնող առաջին չոգենաւով.

—Ոստիկանութիւնն երէկ հեռաւոր վայրեր աքսորեց եօթը բանտարկեալներ.

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած էր վերցնել հրապարակներու և մեծ փողոցներու վրայ գտնուած տաղաւարներն. Քաղաքապետութեան պաշտօնեայք երէկ սկսան գործադրել կայս. այդ հրամանը. Ի միջի այլոց Սուլթան Պայազիտի մզկիթին չորս կողմը գտնուած տաղաւարներն, յորում սափրիչք և այլք կը բնակէին, վերցուած են.

—Մալազկերտի և չրջակայ գաւառակի մը միջեւ հեռագրական գիծ մը պիտի հաստատուի.

—Ոստիկանութեան նախարարութեան որոշմամբ յետ այսորիկ գինետանց մէջ եւրոպասարդ սպասաւորներ չպիտի գործածուին.

—Երէկ առաւօտ Ունգարանի մէջ բեռնակիրք կոզմիներով հանքածուխ կը փոխադրէին հոն գտնուած մթերանոցն, երբ մաքսատան պաշտօնեայ մը կասկածելով կոզմիներէ մին խուզարկեց և երեք հատ ըէվոլվէր գտաւ. Ասոր վրայ մթերանոցն եւս խուզարկուելով չատ մը ըէվոլվէրներ և փամփուշտներ գտնուեցան.

ՏՕՔԹ. ՔՈԽԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Այսօր հրատարակուած «Հըլըլ - Ֆ. Մուշաֆեր»ի Բ. տետրին մէջ կը տեսնուի Տօքթ. Քոխի կենդանագիր պատկերը. Գինն է 30 փարա.

ԱԶԴ

Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ դպրաց սեպհականեալ վագըֆներէն հետեւեալները մահլիւլ եղած ըլլալուն ըստ օրինի աճուրդ հանուած են. Ծախու առնելու փափաքողք առաւօտները ժամը 3ին Սամաթիոյ ի Նունեան վարժարան ընկերութեանս սենեակը բարեհաճին դիմել.

Ա. Թօփքաբու Պայազիտ Աղա փողոց թիւ 5 մէկ փայտաշէն ամբողջ տուն մը, և Ներքևը եղող թիւ 7 մէկ գինետան ամբողջ միւլքը կը վաճառուի.

Բ. Սամաթիոյ Սըտի Չէլէպի փողոց ոսկերչի միւնետիկ Խաչատուր աղայի կին տիկին Մաքրուհիի մէկ քարուկիր տունն, իւր մահուանէ յետոյ երեք զաւակացը ժառանգ մնալով, որոց մին անզաւակ մեռած ըլլալուն առթիւ յիշեալ տան երեք բաժնին մէկ բաժինը կը վաճառուի.

Յիշեալ վաճառմունք թուականէս վաթսուն և մէկ օր միջոցի մէջ պիտի լրանան. 15—15

18 Հոկտ. 90 186

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏԵՂԵԿԱՑՈՅՑ

Էնտիքաթէօռ Ռուխսալ

Կը խնդրուի այն անձերէն որք խոստացած են ծանուցումներ հրատարակել Արեւելեան Տեղեկացոյցին մէջ, կարելի եղածին չափ փութով ուղարկել զայնս Էնտ-Ֆէօսի վարչութեան, ի Ղալաթիա, Իգմիրլի Օղլու խան, թիւ 7, նկատելով որ առաջին թիւը մամլոյ տակ է արդէն.

369 5—5

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Նոյեմ. — Երեսփ. ժողովը Թագուհւոյն մատուցանելի ուղերձն առանց քուէարկութեան ընդունեց. Լորտերու ժողովոյն մէջ, Լորտ Սալզպըրի յայտարարեց թէ Լոնտոնի հրապարակին խորին երախտագիտութիւն կը պարտի Անգլիոյ Պանքայի կառավարչին՝ սեղանաւորական վերջին տագնապին մէջ իւր բռնած ընթացից համար. Այս խնդրոյ վըրայ վիճաբանութիւն բաղձալի չէ. —Լորտ Սալզպըրի յարեց թէ կառավարութիւնը մտադիր չէ քննութիւն բանալ Աթէնիի վերջապաշ գնդին նկատմամբ եղած յայտնութեանց վրայ. —Լորտերու ժողովն իւր նիստերը դադրեցուց մինչեւ 2 դեկտ.

ԼՈՆՏՈՆ, 27.—Պ. Կլատսթօն նամակաւ մը կ'ըսէ թէ Պ. Փառնէլ պէտք է հաստատ մնայ իբրեւ պետ իռլանտական կուսակցութեան.

———

ՀՌՈՄ, 27.—508 ընտրութեանց մէջէն 496ին արդիւնք.—ընտրուած են 410 նախարարականք, 40 սահմանադրական ընդդիմադիրք, 37 արմատականք, 8 երկրայինք. Համեմատականի կը մնան 12 ընտրութիւնք, որք հաւանօրէն կառավարութեան նպաստաւոր ելք պիտի ունենան.

ՖԻՒՆՖԻՐԽԵՆ (Հունգարիա), 27.—Բժիշկներն հաստատեցին թէ այս քաղաքին մէջ տիրող համաճարակն Ինֆլուենցա չէ, այլ համաճարակ ժանտատենդ (Թիֆօ). Հիւանդք 2.000էն աւելի են, յորոց չատեր աչակերտք են.

ՓԷՇԹԱ, 27.— Դատական նախարարն յայտարարեց Երեսփ. ժողովոյն մէջ թէ մաճառ կառավարութիւնն օրինական ծրագիր մը կը պատրաստէ, որով պիտի ջնջէ կլերին իրաւարարութիւնը.

ՍՈՖԻԱ, 27. (Ա. Հ. Գ.)—Այսօր պուլկար կառավարութիւնը գերման դրամատեարց հետ կնքեց պայմանագիրն հինգ միլիոն ֆրանքի փոխառութեան.

ՊԵՐԼԻՆ, 27.—Ողջեալ Ռէնեան Նահանգէն առնուած լուրերն այժմ լաւ են, վտանգն անհետացած է.

ՊԵԼԿՐԱՏ, 27.—1891ի նախահաշիւը կը հաւասարակշռէ 57 միլիոն ֆրանքով (սերպիական). Բաց կայ 1.526.000 Ֆր. Ծախուց կողմը նշանակեալ են պետական պարտուց տարեւորութիւնք (գլխամաս և տոկոս) 19 միլիոն Ֆր., և պատերազմական նախարարութեան ծախք՝ 9 միլիոն ֆրանք.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 16 Նոյմ.

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մեծագ. Ու. Սէրի	19 25
Պաշտօնական բացուեցաւ	19 25 1/2
Այս առտու »	19 26
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	78
» » ժամ 5ին	78 6

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

[illegible]	A. Սէրի	40
»	B. »	22 1/4
»	C. »	19 25 1/2

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 35
Քրետի ժէնէրալ	» »	9 15
Պանք տը Գօնսդ.	» »	6 25
Սօս. Օթօմ. Էմփրիմէր	» »	4 30
Թրամուէյ	» »	535
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	76 3/4
[illegible]	Գ. Կ.	145

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	86 35
Անգլիական ոսկի	»	109 25
Մաճար (գերմանական ոսկի)	»	107
Իմբէրիալ	»	91
Քրիմիզ	»	51 10
Ռուսայի թղթադրամ	»	7 80
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	107 35
Վեցնոց	»	102 30
Հինգնոց	»	102 20
Մեթալիք	»	100
Թամֆիկէ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 27 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 15
» » 4 1/2 %	104 45
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 30
Օսմանեան երկաթուղի	77 12 1/2
» Պէժիի բաժնեթուղթք	320
Պանք Օթօման	610
Քրետի Լիոնէ	797 50
Իտալական Ռանթ 5 %	93 40
Հելլենական 5 %	465
Պրիօրիթէ Թիւրք (1890)	403
Եգիպտական միացեալ	488 75
Պանք տը Բարի	840
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	457 50
Սուէզի ջրանցք	2393 75
Սպանիական արտաքին	74 5/16
Ռիօ Թինթօ	573 75(*)
Մէռիտիոնո	675
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 30

Լոնտոն, 27 Նոյմ. ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	97 3/8
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 15/16
» » » Ա.	41 1/2
» » » Բ.	22 3/4
» » » Գ.	17 13/16
Փոխառութիւն 1877	101
Պանք Օթօման	14 3/16
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիյէ)	95 1/2
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) նոր	91 5/8
Ռիօ Թինթօ	23 3/8
Ռուսիոյ (փոխառ. Րոչիլտ)	102 1/4
Հելլենական 5 %	90 1/2
Մոնօփոլ »	73 1/2
Ռուսական 1889	97 1/2
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 28 1/2

Վիեննա, 27 Նոյմ. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	36 50
» Պէժիի բաժնեթուղթք	136 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115 40

Պերլին, 27 Նոյմ. ժամ — վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32 1/2
Ռուսաց թղթադրամ	237
Օսմանեան երկաթուղի	78
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 27 Նոյմ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 22 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	18 25
Օսմանեան երկաթուղի	77 12 1/2
Օսմ. Պէժի	322 50
Պրիօրիթէ Թիւրք	—
Օսմ. Մաքս. արժեթուղթ	457 12 1/2
Պանք Օթօման	608 75
Ռիօ Թինթօ	591 25

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

1891

ԹՈՒԱԿԱՆԱՑՈՅՑ ԳՐՊԱՆԻ ՏՕՄԱՐ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՏՊԱԳՐ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Գին 40 փարա

Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը. Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-խան, միջնայարկ, Թիւ 48, 49, 50. 390

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակները վաւերական չեն.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԿԷԼԻՊՕԼՈՒ, 14 Նոյեմ.

Կէլիպօլուի Հայ ժողովուրդը մէկ տարիէ ի վեր ոգի ի բռին կ'աշխատի վերականգնել իւր ազգ. երկսեռ վարժարաններ և դաստիարակութեան խնդրոյն նոր ուղղութիւն և նոր մղում մը տալ. մանաւանդ աղջկանց վարժարանի մը հիմնարկութեամբ և հաստատութեամբ լնուլ քաղաքիս այն մեծ և գլխաւոր պակասը, յորմէ ցարդ մեր տարաբաղդութեանէն զրկուած էինք.

Թաղական խորհրդոյ և ժողովրդեան ջանքերն պսակեալ պիտի համարինք տեսնելով այդ երկու կարեւոր

հաստատութեանց շինութիւնք յաւարտ հասնել՝ Հէլեպօղլուի գեղատեսիլ ափանց՝ Թերակղզւոյն յառաջակողմն բլրակի մը վրան բարձրացած դէմ առ դէմ երկու հոյակապ շէնքեր եւ ընդ մէջ երկու Նորակառոյց վարժարանաց 1200 կանգունէ աւելի պարտէզ մը ծովահայեաց և հովասուն ակնապարար դիրքով մը, վայելչակերտ շինուածովք. և այսօր Կէլիպօլուի Հայ ժողովուրդը մխիթարեալ և յոյժ շնորհակալ է այն նպաստամատոյց ազգայիններէ որ՝ թէ ի Պոլիս, յԵգիպտոս, ի Ռոտոսթօ, ի Պրուսա, յԱդր. Պոլիս, յԻզմիր յօժարակամ ձեռնտու եղեն երբ Արժ. Տ. Խորէն քհնյ. իրենց դիմեց.

Երկսեռ վարժարանաց շինութեան համար կ'ըսուի թէ 520 ոսկւոյ չափ ծախք եղած է և այժմ 120 ոսկիէ աւելի բաց պարտք մը կ'երեւի, այս պարտուց նպաստ մի ընձեռելու համար Տ. Խորէն քհնյ. Պարթեւեան յԻգմիրւ-նիա ղրկուած է Ազգ. Պատրիարքարանէն տրուած ժապաւինեալ Տօմարաւ մը՝ ժողովրդեան յօժարակամ նպաստը խնդրելու.

Ժողովուրդն անհամբեր կ'սպասէր վեհափառ Հոգեւոր այցելու Գեր. Տ. Հմայեակ Սրբազանի երկրորդ անգամ այցելութեան ի քաղաքս, և ամսոյս 6ին Մալկարայէն՝ Պալապանճըքի, Զիմէն-Տէրէի, Էլմալըի եւ Զօքալի բարձրաբերձ լերանց ճամբով՝ ցրտաշունչ օդով մը՝ խոնջեալ և վաստակաբեկ՝ մի սպասաւորով և ձի(?) այսօր ժամանեց եւ ըստ կանխագիտելոյ ազգ. արարութեան Ն. Գերապատուութեան սովորական դիմաւորութիւնք և հանդիսական ընդունելութիւնք տեղի չունեցան.

Գեր. Հմայեակ Սրբազան Դիմաքսեան մէկ երկու օրուան հանգստէ յետոյ այցելութեան գնաց Վսեմ. կառավարիչ Հաշմէտ պէյի՝ որդի Բարձր. Մեծեպարքոս Քեամիլ փաշայի, Նահապետեան, Զնարեան եւ Լեւոնիկեան էֆէնտիներու հետ և սիրալիր մեծարանօք ընդունուեցան, և յանուն Ազգին շնորհակալութիւն յայտնեց Վսեմ. կառավարիչին այն խնամոտ հոգածութեանն և պաշտպանութեան համար զոր ամեն առթի մէջ ցոյց կուտայ, մանաւանդ Երկսեռ վարժարանաց շինութեան պաշտօն՝ Հայ ժողովրդեան կրթութեան փափաքանօք՝ հզօրապէս քաջալեր հանդիսանալով. Փոխադարձ այցելութիւն կիրակի օր տեղի ունեցաւ ի տան Նահապետեանցի.

Գեր. Հմայեակ Սրբազան այցելեց Նորակառոյց վարժարանները և իւր ուրախութիւն և մխիթարութիւն յայտնեց Թաղ. խորհրդոյ, ժողովրդեան եւ բոլոր աշխատաւորաց և պարտուց բեռն ըստ կարի թեթեւցնելու համար հրաւիրեց ժողովուրդն երկրորդ կամաւոր հանգանակութեան մը և մէկ քանի օրուան մէջ 50 ոսկւոյ գումար մը ստորագրուեցաւ. յուսամք թէ Ն. Սրբազնութեան ջանիւք այս ծանրացեալ պարտքէն ալ կ'ազատինք.

Բանից նաև այցելեց տղայոց վարժարանը (հին շէնքը) և աշակերտաց մայրենի լեզուի, կրօնի, ազգ. պատմութեան, Թուաբ. տաճկ. լեզուի հարցաքննութիւններ կատարեց. յորդոր և խրատներ ուղղեց ուսանողաց աշխատիլ յարատեւութեամբ եւ մտադրութեամբ, այժմէն մշակել և ցանել և ապագայի պտղաբեր պատրաստել. լեցուն և հասած գլխով վարժարաններէ դուրս գալ.

Կիրակի օր ըստ խնդրանաց Թաղ. Պատ. խորհրդոյ՝ յանուն ազգային բարերարաց և վարժարանաց շինութեան աշխատող և նուիրատուաց ննջեցելոց հոգւոց համար Պատարագ մատոյց և ընտիր քարոզ մը խօսեցաւ Քրիստոնէական հաւատով, ուսմամբ և քաղաքակրթութեամբ զարգանալու և յառաջդիմելու, բացատրելով ներկայ դարու պահանջումները, և ի մէջ այլոց յիշատակելով նաև Երկսեռ վարժարանաց շինութեան գործը՝ ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն կենաց Օգոստ. Սուլթանին, Ազգին եւ բոլոր աշխատաւորաց և նպաստամատոյց եղող անձանց, օրհնելով անոնց յիշատակը.

Գեր. Հմայեակ Սրբազան փափաքելով որ՝ յառաջ քան զբացումն Նորակառոյց Ազգային Երկսեռ վարժարանաց դիզեալ պարտքը բարձուի, նոյնպէս պատրաստել նաեւ տեղական հանգամանաց և պիտոյից համաձայն ուսման ծրագիր մը և նիւթական մատակարարութեան պիւտճէն, Թաղ. խորհրդոյ հետ ընտրեց հոգաբարձութիւն մը և յանձնարարեց այժմէն ձեռնարկել և խորհրդածել դպրոցական ներքին բարեկարգութեանց վրայ և իրենց ծրագիրը պատրաստել. Նորաշէն վարժարանաց բացումն առ այժմ յետաձգուած է, շէնքերուն խոնաւութեան պատճառաւ. Մանաւանդ աղջկանց վարժարանի բացման համար օրինաւոր վարժուհւոյ մը պէտքն անհրաժեշտ է.

Գեր. Տ. Հմայեակ Սրբազան մի քանի կարեւոր բարեկարգութեանց ալ հոգ տանելով՝ այսօր, վաղը եթէ՝ օդերը ներեն, կը մեկնի առտի ի Տարտանէլ.

Անցեալ չաբթու սառնամանեաց սաստիկ ցրտութեան հետ առատ ձիւն մի ալ ունեցանք որ երկու օրուան մէջ հալեցաւ. բարեբար անձրեւներ ալ սկսան այն օրեր տեղալ որք յառաջիկայ տարւոյն համար առատ հունձք կը խոստանան և լիութիւն.

ԱՌ ՆՈՐԱԾԻՆ ԱՄԻՍՆ

Արեւն էր հիւսել չքնաղ լուսնեկին,
Շքեղ լուսնեկին մերոյ աշխարհին,
Ընծայ էր տալի՝ ընծայ լուսնեկին,
Օծիտ դշխոյին մերոյ աշխարհին.
«Լուսին դու, լուսին, իմ տեղ գիշերին
Լոյս ես դու տալի բոլոր աշխարհին,
Արեւս ընծայ քեզ եմ ես բերել
Այս հիւսուած չքնաղ՝ նշխուն ոսկեթել»
Լուսինն է ասել. «Արեւուն աղբար,
Այդ չքնաղ նշխուն լուսնիս չէ յարմար,
Տէրն է օրհնել զիս, հասակս է չափել,
Օրէ օր փոփոխ, մեծ ու փոքր լինել.
Տար դու այդ չքնաղ՝ չքնաղ թանկագին
Անտէրունջ անուան, մօրէ մերկ հարսին»

(Անթէր Դուդու-բեան (*)
ՎԱՀԱՆ ՎՐԴ.

ԲԱՐԿԵՆԴԱՆԻ ԽՕԼԱԿԱՆ ԱՆՈՒՐՋ ՄԸ

ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Առաւօտ մը Սուրբն Պետրոս, Արքայութեան դրան սեմը նստած, Միքայէլ Հրեշտակապետն իրեն կանչել կուտայ և կ'ըսէ — «Ծաւխոնեականը կը հրամայէ որ այս նամակը մահուան տանիս. անթափանցելի է այն վճիռը որ կը պարունակի անդ, ինչպէս են նախախնամութեան բոլոր վճիռները, և այսօրուընէ պիտի գործադրուի»:

Միքայէլ Հրեշտակապետը կը պարզէ խոկոյն իւր թեւերը, և անհունութեան անջրպետը ճեղքելով կը հասնի մահուան մօտ զոր կը գտնէ իւր մանգաղը սրբելու զբաղած.

Մահը կնիքը կը քակէ և հետեւեալը կը գտնէ.

«—Քսան և հինգ տարի ոչ ոք պիտի մեռնի երկրի վրայ».

—Ուրեմն, կ'ըսէ, արձակուրդ ունիմ, փութամ օգուտ քաղել և երթալ Սիքսի ջուրերը զորս արդէն բժիշկս տնօրինած է ինծ.

Երկրի վրայ

Այս նախախնամութեան վճիռները անթափանցելի են, և մարդիկ երկրի վրայ չեն կարող վաղ հասկնալ նորա գթութիւնը. Սակայն մեծ եղաւ մահկանացուաց զարմանքը ինչպէս նաեւ իրենց ուրախութիւնը, երբ հաստատուեցաւ թէ չորջ մէկ տարի ոչ ոք էր մեռած աշխարհիս չորս կողմը.

Մինչեւ ինքզինքնին խորագէտ կարծող անձինք վրդովեցան այս նորօրինակ դէպքէն՝ որ սակայն ստուգուած էր.

Անհնար է մեզ գիտել այսպիսի արտակարգ իրողութեան մը յառաջ բերած արդիւնքը երկրագնդիս վրայ ամեն ուրեք, ուստի կը համառօտենք լոկ ի Ֆրանսա ունեցած հետեւութիւնը պատմելով.

Մեր վարչութիւնը՝ որուն կը տենչայ համայն Եւրոպա, խարուեցաւ նախատեսութեանը մէջ և շուարեցաւ հաւաստեացը մէջ, մանաւանդ զի վիճակագրողք անգամ կսկսէին հերքել խսկութիւնը և թուանշաններու իսկ չէին յօժարէր հաւատ ընծայել. Եթէ ըսեմ թէ ամեն ոք խուճապեցաւ, բառը այնքան անհեթեթ չէ, երբ ծննդոց, ամուսնացելոց, և մեռելոց ցուցակը որոնելով՝ տեսան մեռելոց սիւնակին մէջ երեսուն և վեց հազար զերօ նշանակուած, որ կը հաստատէր թէ նոյն տարւոյն մէջ ոչ ոք մեռած էր Գաղղիոյ երեսուն և վեց հազար թաղերուն մէջ.

Վարչութիւնը համակ շուարեալ, կազմեց մի յանձնախումբ՝ որոյ պաշտօնն էր հասկնալ թէ ի՞նչ պատճառաւ մահ չէր պատահէր, ինչպէս որ նոյնը կ'ընէ երբ ժանտախտը ճարակի, գիտնալու համար թէ ի՞նչ պատճառաւ մեռելութիւնը կաճի.

Արտաքին գործոց պաշտօնեայն հրամայեց դեսպաններուն և խորհրդականաց տեղեկանալ թէ՝ միւս ազգաց մէջ ևս նոյնը կը պատահէր արդե՞օք, սոքա միահաղոյն պատասխանեցին թէ ամենուրեք նոյնպէս էր.

Ուրախութիւնը յոյժ մեծ եղաւ, երբ կառավարութիւնը կրցաւ հաստատել պաշտօնական օրաթերթին մէջ թէ ոչ ոք մեռած էր յ'Եւրոպա.

Եւ ի լրումն բարօրութեան, ոչ միայն չէին մեռնէր, այլ և աճեցուն եղանակաւ մը կը ծնէին. Ժողովրդեան թիւը զգալապէս կ'աւելնար. Մանկաբարձք կարի վաստակաբեկ էին, զի ոչ միայն դեռատի, այլ եւ տարեւոր կանայք իսկ կը ծնէին. Եւ ո՞րպիսի խանդ այս վերջնոց քով, մինչ զի իրենց համար ամէն ինչ վերջացած կը նկատուէր. աչա կ'սկսէին վերստին հայրենեաց քաղաքացիներ տալ.

Կառավարութիւնը բժշկութեան Ակադեմիային հետ խորհրդակցեցաւ. Գիտուն բժիշկները որք զայն կը կազմեն՝ մանրախոյզ քննութիւն մը ըրին, և յետ բազում վիճաբանութեանց, կարծեցին կարենալ հաստատել թէ՝ բոլոր վաթսունմէկ արք և կանայք կ'սկսէին քսան տարի ետ դառնալ դէպի երիտասարդութիւն, և քառասնամեայ հասակի կորովը լիովին վերստանալ. Երիտասարդաց վրայ բարեփոխութիւն տեղի ունեցած չէր, —սակայն ինչո՞ւ չէին մեռնէր այլ եւս— Զայս չկրցան հասկնալ.

Կը յաւելուին նաեւ թէ հիւանդանոցներու մէջ գտնուած ամենէն աւելի սխտահար և հիւծեալք կը բժշկուէին, եթէ միայն պարզ ջուր իսկ տրուէր իւրեանց իբր դեղ. Նոյնպէս և վիրաւորելոց վէրքերը առանց վիրաբոյժներու օգնութեան կ'ապաքինէին.

Ինչ որ Գաղղիոյ բժշկութեան Ակադեմիան ըսած էր այս մասին, հին և նոր աշխարհի Ակադեմիաներէն հաւաքեալ համանման վկայութիւնք եւ նոյնը կը հաստատէին.

Մոլեկանք և խաղամոլք, ինչպէս կարելի է գուշակել, այսպէս անպատուհաս մնալէ քաջալերեալ, չուտով զարգացան իւրեանց կրիւք, և այնպիսի խըրախճանօք չուայտացան՝ որոց քով Սարտանարապալի, Պալտասարայ և Կալիկուլիի արարք իբրեւ Տիկին ժիպաւի գեր մը կըրնային համարուիլ. Անյագաբար ուտելէ և խմելէ յետոյ, առանց վերարկուի կը սուզէին զովասուն թաւուտներուն խորը գետակաց աղջկանց հետ՝ որոնք ևս նըրին շղարշով մը եւեթ զգեստաւորեալ, առ ոչինչ կը գրէին կուրծքի տենդը՝ որ այնուհետեւ գլխի պարզ հարբուխ մը միայն կը նկատուէր.

Ամենէն փափուկ անձինք որք երբեմն այնքան կ'զգուշանային հովին հոսանքէն, այլ եւս չէին պահանջէր որ դռները եւ պատուհանները փակ լինին. Ոչ եւս կը կրէին նախազգուշութեամբ իւրեանց մորթոյն վրայէն ասուի բաճկոնակ՝ որ այնքան անհաճոյ խղդտանք կը պատճառէ. Ի բաց թողուած էր այս նեղիչ կապերտ, և ականջներու մէջ ոչ եւս կը տեսնուէր բամպակի կտոր կամ այլ ինչ այսպիսի.

Այլ աւա՛ղ, յաշխարհի աստ յերկնից պարգեւեալ երջանկութիւնք մեռոդներու նման են. Եթէ ունին յառաջակողմ, ունին նաեւ յետնակողմ մ'ալ. Ո՞վ կրնայ հաւատալ, բայց և այնպէս եկաւ վայրկեան մը յորում Երեմիաներ սկսան ողբալ թէ այլ եւս ոչ ոք կը մեռնէր յաշխարհի.

Առաջին տրտունջի նշանը Ֆրանսական կառավարութիւնը տուաւ, որովհետեւ մեռնող չկար, ոչ ոք կը ժառանգէր, և հետեւաբար արձանագրութիւնը՝ տուրք այն առատ աղբիւրը, ցամքած էր.

Կառավարութենէն յետոյ եկան անհատներ.

Որդիք, մանաւանդ փեսայք սաստիկ կը կատղէին չկարենալնուն համար ստանալ այն ժառանգութիւնը՝ որում ակն ունէին, եւ այն յիմար ատելութիւնը զոր ունէին ընդհանրապէս փեսայք իրենց զոքանչներուն նկատմամբ, գրեթէ արդարացած էր. Զի փոխանակ յօդացաւի եւ կաթուածի՝ զորս կ'երեւակայէին եօթանասնեկներու համար վասն փոխադրութեան ի լաւագոյն կեանս, երիտասարդութիւն կը գտնէին ի նոսա. Վերածաղկած էին նոքա, իբրեւ թէ վերստին մըտած լինէին Սէն Մարթէնի գեղեցկութիւն կոչուած ամառը. Այս պառաւիկներու ամուսինք առաջինն եղան զայս հասկցող, եւ յցեալ այսպիսի գողտրիկ բոյսի մը —թորժանօքը, կսկսէին իւրեանց սերընդեան թիւը աւելցնել.

Փեսայք ոմանք, այս յոռի կատակէն զայրագնեալ, խորհեցան դատի դիմել, բայց ամենէն ճարպիկ փոխանորդք ընդդէմ եղան այս խորհուրդ. այլք ոմանք, եւս առաւել մոլեգին, այնչափ յառաջ մղեցին իւրեանց արծաթասիրութեան կիրքը, որ մինչեւ իսկ թոյն գործածելու հակամէտ եղեւցան, եւ աչա այժմ բժիշկներն ըստ կարգի անոնց միտքը փոխեցին, յայտարարելով թէ այլ եւս մահ չկայ, եւ թէ իրենց զոհերը փոքրիկ անհանգըստութենէ ուրիշ բան չպիտի ունենային, որ փոխանակ վրիժառութեան ծառայելու, պարզապէս ծաղրելի արդիւնք մը յառաջ պիտի բերէ. եւ բոլորովին անօգուտ անոնց համար որք փափաք չունին անշուշտ ծիծաղելու.

Ինչ որ վերոգրեալ տողերուն մէջ պատմեցի, պարկեշտ եւ հասարակ կարգի անձանց մէջ տեղի կ'ունենար, պերճ դասուն մէջ բոլորովին տարբեր էր.

Աւելորդ է ըսել թէ ի՛նչ հեշտալիր մոլութիւններու մէջ ընկղմեցան այն վաթսունամեայ թեթեւամիտ կիները, որք կեանքի քսան ձմեռները ի բաց թօթափած եւ քառասուն գարուններ վերստին գտած լինելով, կեղծ պճնազարդից պէտքը չէին զգար այլ եւս. Ըրածնին ակներեւ է, իւրեանց նախկին սիրահարաց ցանկին վրայ նորերու ցանկ մ'ալ աւելցուցին, եւ յաճախորդաց փառաւոր խումբ մը ունեցան, որ ոչ նուազ անձկութիւն պատճառեց ընտանեաց ազնիւ մայրերու.

Խօսեցաւ ցարդ կառավարութեան եւ փեսաներու տրտունջեաց վրայ. պէտք չէ նաեւ մոռնալ կենաց ապահովութեան ընկերութիւնները, որոց տնօրէնք և բաժնետէրք իրենց ենթադրութեան մէջ խաբուած գտնուելով՝ տարապայման կերպով քթերնին կախած էին.

Ոչ միայն մեռեալ չկար, որոց ցկեանս թոշակ պիտի մատակարարէին, այլ և իւրեանց հաշմանդամ, կաթուածահար եւ շնչարգելեալ հաստատուք իսկ, որք հազիւ հազ գանձատուն դանակը կարէին ժամանել իրենց տոակը առնելու համար, այժմ վերածաղկած էին ողջոյն. Սեկեռոս հինգերորդի նման մեկդի նետած իրենց յենած ցուպերը, խրոխտապանծ կը ցուցնէին վարդագոյն ականջ մը եւ թարմ կերպարան մը, որուն չատ պիտի տենջար անշուշտ բարեմոյնն Պ. Թարթիւ.

Գալով այն մեծ վաճառատանց որք յատկապէս սուգի հագուստ կը հայթայթէին՝ սնանկացած էին առ հասարակ, զի սուգը վերջացած էր. Աւազաժամն եւ տխրագին էր քան զնճիս, և այրեծաղիկն՝ քան զվարսաւոր ուռին՝ թաղծագին եւ մտահոգ. Ամայացեալ վաճառատանց մէջ գտնուած փոքրիկ թշուառուհիները եւս ժանգ սկսած էին, որոց զբաւթութիւն ներելի չէր գործերու ընթացիկ միջոցին, այլ ընդհակառակն պատուէր եղած էր անոնց տխրադէմ երեւիլ այն այրիներուն նման՝ որք սգոյ քօղ եւ շղարշ կուգային գնել անտի.

Բայց ամենէն աւելի յուղարկաւորութեանց հանդիսից գործակալութիւնը սըռնանկացած և կործանած էր. Տարիներ սահած էին, և դեռ տեղի չէր ունեցած տասն և հինգերորդ դասակարգի յուղարկաւորութիւն մը՝ որպէս զի փնտռուի. Կապուած էր ի զուր իր բոլոր ձիերովը, սայլերովը, սեւ կառքերովը, կառապաններովը, մեռելակիրներովը և մեռելային սպերովը. Կառավարութեան աղերսագիր մը մատոյց որ մերժուեցաւ. Այն ատեն այս անձկութենէն ազատելու համար գնաց արտերը և հոն բոլոր հող փոխադրել, և հուսկ ուրեմն քաղքին մէջ մնացած նիւթերովը և մարդիկներովը հարսանեաց սպասու ձեռնամուխ եղաւ, կառքերու զագաղները վարդագոյն ներկել տալէն յետոյ.

Ցանկարծ օր մը Քօրեսբօնտանս Հավաս հեռագիր մը հրատարակեց որ կը յայտարարէր «պատերազմ Զանզիբարոյ ընդդէմ Բրուսիոյ». Անգիրը ծանրակշիռ էր. Դժբաղդաբար աւագածողով մը գումարուեցաւ, և ամեն ինչ բարեկամաբար կարգադրուեցաւ, որով չատերու յոյսն ալ ի դերեւ ելաւ.

Քանի մը ամիս յետոյ, Քորէսբօնտանս Հավաս միւենոյն թերթը ծանոյց իւր վերջին լուրերուն մէջ թէ՝ «մարդ մը մեռեր է ի Լայբցիկ». Ուրախութիւնը ընդհանուր եղաւ. «Վերջա՛պէս, կը գոչէին, պիտի կրնանք ներկայ ըլլալ յուղարկաւորութեան արարողութեան մը, թաղման հանդէսի մը՝ զոր տեսնալէ զրկուած էինք երկար ատենէ ի վեր». Բժիշկներու հարցուեցաւ ի սկզբան չհաւատացին, և յայտարարեցին թէ ըստ իւրեանց կարծեաց անկարելի էր որ մէկը կարենար մեռնիլ նոյն իսկ Լայբցիկի մէջ.

Սակայն անհնար եղաւ տարակուսիլ իրողութեան վրայ, երբ Լայբցիկի քաղաքապետին ստորագրութեամբը ազգարարութիւններ տեսնուեցան ամեն ուրեք, յորում կը յայտարարուէր թէ յուղարկաւորութեան ծախքը քաղաքապետութիւնը պիտի ընէր մեծ շքով, և թէ այս առթիւ փառաւոր հանդէս մը պիտի տար, առ որ կը հրաւիրուէին բոլոր Եւրոպիոյ ժողովուրդը և բոլոր ակադեմիաներու գիտունները.

Այս յայտարարութիւնք ցոյց կուտային հանդիսին կարգաւորութիւնը. Առաւօտուն հրացանաց ողջոյնք, ի ժամ 10 բարձումն նշխարաց, յուղարկաւորութիւն, յառաջ պատարագ և Բիշար Վակների յօրինած նուագերգութեամբ ջու ի գերեզման. Ապա երեկոյին դարձեալ տաղերգութիւն. Պենկալեան հուրեր, հրախաղութիւնք, նուագահանդէս և պարահանդէս.

Երկաթուղեաց ընկերութիւնք յատկապէս վակոններ կազմուորած էին ձրիաբար ի Լայբցիկ փոխադրելու համար այն անձինքը՝ որք այնքան հետաքրքիր էին մինչեւ ցարդ աշխարհի մէջ չտեսնուած տեսարան մը ներկայ գտնուելու.

Կռիւներ տեղի ունեցան կայարաններուն մէջ ի Բարիզ, ի Պերլին, ի Միւնիխ և բազում քաղաքս, հանդիսին համար յատկացեալ զանազան վակոններուն մէջ տեղ մը գտնելու համար.

Այս արարողութեան օրը Լայբցիգ չատ փոքր էր գունդագունդ իրեն դիմող ուխտաւորներու բազմութիւնը պարունակելու համար. Միայն մէկ օրուան համար երկու հազար ֆրանք՝ մէկ գաւիթնկը, հինգ հարիւր ֆրանք՝ մէկ սենեակ, և երկու հարիւր քառասուն ֆրանք՝ մէկ կողիք.

Վերջապէս հանդիսաւոր ժամը հնչեց.

Ամբոխը կազմուորեցաւ և եկան մարմինը բառնալու. Ցանկարծ դող մը պատեց զայն կրողները. Դիակը կը շարժէր և ոտքի հարուածներ կուտար գագաղին ներքնակողմը. Իսկոյն կափարիչը բարձին և կարծեցեալ մեռեալը Ղազարու նման յարութիւն առաւ, խորին թմբիրէ մը սթափած՝ ողջունեց ամբոխը առանց ամենափոքր յուզման և գոչեց ջինջ ձայնով մը, ինչպէս Բիեր տը Մէտիսի նուագերգութեան մէջ. «—Թող հանդէսը շարունակուի Արնօյի վրայ».

Երեկոյին այս թմբրամեռը յախճապակեայ երկայն ծխափող մը կը քաշէր, սիրաբանելով փոքրիկ թխադէմ մանկամարդուհւոյ մը հետ, որք Բարիզէն եկած այսպիսի պարմանիներու միայն համար՝ բարկենդանի կենցաղի մը կ'սպասեն.

Այս յարութիւնը կարի դժկամակութիւն պատճառեց, ամեն դէմքեր տխրեցան, ուղեւորք պանդոկապաններէն կեղեքուած՝ չոգեկառաց ընկերութեանց առ դաշնցին որ կարելի եղածին չափ չուտ զիրենք իրենց տեղը վերադարձնեն.

Միայն մանկատի թխադէմը և յարուցեալը եղան երկու հանդիսականք բոլոր հրախաղութեանց.

Իսկ յարուցեալը իր տունը դառնալուն քաղաքապետէն սաստիկ կշտամբուեցաւ իբրեւ հանդիսի խռովարար մը.

Հոս պէտք է կենեբ գնեմք.....

Ընդ մէջ Երկնից եւ Երկրի.

Քսան և հինգ տարիներու դադարէ յետոյ, մահը վերստին սկսաւ գործել և վայրագ անգթութեամբ հնձեց ամեն անոնք՝ որք խուսափած էին իր հարուածներէն.

Տարօրինակ եղաւ կոտորածը.

Տարի մը չլրացած, հարիւր յետնեալ պահանջը ստացաւ.

Այն ատեն ելքութիւնն արձանագրութեանց տուրքերով անսահման գումար չահեցաւ. Կեանքի ապահովութեան ընկերութիւնները վերանորոգուեցան և իրենց բաժնետիրաց անհաւատալի բաժիններ մատուցին.

Նոճիք, աւազածմք և այրեծաղիկք վերստին երեւան ելան.

Գալով յուղարկաւորութեան հանդիսից գործակալութեան, սա նոր կառքեր սահմանեց, և բոլոր իւր սպասու անձանց տարազգեստը նոր ի նորոյ շինել տուաւ.

Թարգմանեց
ՀԵՐՄԻՆԷ

(*) Որոյ ի հրատարակութիւն բաժանորդագինն է քսան ղրուշ. Դիմել անձամբ կամ նամակաւ ի Տպարան Պաղտատլեան ի Սուլթան-Համամ.

«ՎԵՐՋԻՆ ՑԱՐԱՍ».— Հետաքըրքրաշարժ ճամբորդութիւն Անգլիոյ Երեսփոխանական ժողովոյ արեւելեան անդամ և պերճախօս ատենապան մեծայարգ Պ. Ճէյմս Պրայսի ի Կովկաս և ի Հայաստան գաւառ, առաջին անգամ Մասեաց գագաթն ելնելն, և այցելութիւնն յէջմիածին.—Հեղ. Պ. ՃԷՅՄՍ ՊՐԱՅՍ. Թարգմ. Գ. Յ. Բաբազեան. Գին 4 ղրուշ. Պաղտատլեան ընտիր տպագրութիւն.

Կեդրոնատեղի՝ Զարդարեան Գրատուն.

[illegible]
ՆՕՐ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Գ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ
Գին 7 Ղ.
ԵՐՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲԱԳՐԵԱԼ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿԵԱԼ
[illegible]

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Տպարան եւ Գրատուն
[illegible]

Ն. Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Զագմագճըլար Եօգուշու
Ցակըրեան խան, Թիւ 8, 9, 10, 11

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ բարեյիշատակ Հօրս՝ ծանօթ Արամեանի համբաւաւոր Տպարանն՝ զոր ցարդ օտար ձեռքեր կը վարէին՝ այս անգամ ուղղակի մեր վարչութեան ներքեւ առած եմ:

Այս առթիւ պէտք եղած միջոցները ի գործ դրած եմ յետոյի գոհացնելու համար զանոնք որ բարեհաճին իրենց վստահութեամբ պատուել զմեզ:

Տպարանիս մէջ կը գտնուին Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն, Յունարէն, Պուլկարերէն եւայլ ամեն լեզուէ տառեր՝ իրենց պարզ եւ զարդարուն տեսակով: Ինչպէս յառաջ նոյնպէս այսուհետեւ ամենամեծ խնամով պիտի տպագրուին ամեն տեսակ գրուածներ, ինչպէս նաեւ հարսանեկան Հրաւիրագիրներ, Այցետոմսեր, Նամակագլուխ, Մահազդ եւայլն, եւն:

Տպարանս իրեն նշանաբան ըրած է Գնոյ չափաւորութիւն, պարկեշտութիւն, փութաջանութիւն եւ այն ամեն հանգամանքներ որք յատուկ էին ծանօթ Արամեանի Տպարանին: Կը հրաւիրուին Պատ. Հեղինակք եւ Արգոյ Ազգայինք փորձով հաստատել մեր ըսածները:

ՆԵՐՍԷՍ Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆ

ԾԱՆՕԹ.— Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ եւ փութով կը կատարուին:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԸՆԹԱՑՔ

ԳԱՂՂԻԱՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄԱՌՕՏ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ
Ի ՊԷՏՍ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԻՆՔՆԸՆՏԻՆ ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ

Յօրինեաց
ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՌՈՍԿԵԱՆ

Հինգ մասէ և 604 էջերէ բաղկացեալ ընտիր աշխատութիւն մ'է. Ա. Բ. Գ. մասերը 2 ական ղրուշ են, իսկ Դ. և Ե. մասերը 4 ական. ամբողջը մէկտեղ ընտիր կազմով 20 ղրշ.

Կեդրոնատեղին է Զագմագճըլար փողոց, Թիւ 20, Յովսէփ Գ. Գափամճեան գրատունը.

Այս գիրքը գաղղիարէնէ ի հայ թարգմանութեան համար կատարելագործեալ դասագիրք մ'է, և ամեն գաղղիարէն ուսանողաց համար անհրաժեշտ պէտք մ'է. ինչպէս է գաղղիարէնէ ի հայ բառագիրքը.

Գործին վրայ լաւ գաղափար մը առնալու համար գործոյն յառաջաբանը կարդացէք.

Յ. ԳԱՓԱՄՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ
[illegible]
ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅ. ԵՒ ԳԱՂՂ. ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ Գ. ՄՕԶԵԱՆ
62 ԳԻՆՆ Է 3 ՂՐՈՒՇ 18—20

ԳՐԻԳՈՐ ԱՃԸՄԵԱՆ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ հաստատուած է ի Ղալաթիա մեծ Խալիլ փաշա խան թիւ 14 հանգուցեալ փաստաբան Նշան Էֆ. Պ. Պօյաճեանի գրասենեակն, կ'ստանձնէ ամեն տեսակ դատերու փոխանորդութիւն և կը խմբագրէ դատական և առեւտրական գործոց վերաբերեալ գրութիւնք.

* *

Հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պ. Պօյաճեանի ժառանգորդք պատիւ ունին զեկուցանել հանգուցելոյն պատուարժան յաճախորդաց, թէ նորա գրասենեակին գործերն յանձնուած են առ Գրիգոր էֆ. Աճէմեան, ձեռնհաս եւ պարկեշտ փաստաբանն, որ ստանձնած է շարունակել անոնց հոգատարութիւնն ի գոհացումն յանձնարարողաց.

191 9—13

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ
ԳՐՔՈՅԿ ԲԺՇԿԱԿԱՆ
ԸՍՏ ՀՕՄԻՕՓԱԹԻՔ ԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը ծախուի Պոլսոյ ամէն Հայ գրավաճառաց, և կ'ամփոփէ գլուխն ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ տղաներու քով. Կեդրոնատեղին է Յ. Գափամճեանի գրատուն Զագմագճըլար եօգուշ.

Սոյնպէս գրքոյկին մէջ յանձնարարեալ բոլոր դեղերը գրքոյկի հեղինակի Տօքթ. Կիրակոսեանի քով միշտ պատրաստ կը գտնուին, ի Կէտիկ-Բաշա, ուր ամեն օր մինչ կէսօր կը գտնուի իրեն դիմող հիւանդներն դարմանելու, և յետ կէսաւուր Բերայ. (Նիւ-Քուէլ-Պալըքըրմ. 587 թիւ).

188 8—18

ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ
Ընտիր Գրուածոց
Ազգային եւ Օտար Մատենագրաց
(Արձակ և Ոտանաւոր)

Սոյն ընտիր գործն ցարդ հրատարակուած հաւաքածոյներու մէջ առաջին տեղը կը բռնէ, ի ծոծ պարունակութիւն մի ընտիր դասակարգութեամբ՝ չափագրեալ և հետաքրքրական ուսանողաց համար. Երկասիրողն եւրոպացի մեծ հեղինակաց հետեւողութեամբ յաջողած է լաւագոյն մեթոտով մի առաջնորդել զաշակերտս յատաուն աշխարհիկ լեզուի.

ՀԱՒԱՔԱԾՈՆ կը բաղկանայ երկու մասերէ. Ա. մասին մէջ կը բովանդակին գեղեցիկ հատուածներ, պատմական և նկարագրական գրուածներ, առակներ, եւն. Գինն է 8 դահեկան, իսկ Բ. մասին մէջ որ առաջնոյն կրկինն է ու մեծադիր, կը պարունակէ մեծ մասամբ անտիպ գրուածներ, գրագիտական գլխաւոր կտորներ, 35 հայ հեղինակաց հակիրճ կենսագրութիւններն, առածներ, բարոյական խրատներ, բառագիտական ծանօթութիւններ եւն եւն. Գինն 7 ոսկէս դահեկան. Կը ծախուին ամեն Հայ գրավաճառաց քով.

Սոյն գործոյն կեղծ օրինակներէն զգուշանալու համար բաւ է միայն կարդալ գրքին ճակատն ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ. 163

ՋՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ

Բերա, Սարըլ աղաճ, Թիւ 15, 17, 19 [Նէշա ճամի]

Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յԱրեւելս
Ամէնէն զօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած
Պերճանք, հանգստութիւն և աժանութիւն ի միասին
ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹՕՐ ՍԻՄՕՆԻՍ
[illegible]

ԼՈԳԱՐՔ ԵՒ ՏՈՒՇ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
Ելեկտրականութիւն—Կախումն—Մարմնամարզ
Վարսայարդար—Մասած—[illegible]
Զինավարժութիւն Արանց

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒԻՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒԻՆ
Անարիւնութիւն, Խոցեր, Ջլախտութիւն, Անկարողութիւն, Անդամալուծութիւն, Ստամոքսի հիւանդութիւնք, եւն եւն

ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈԳԱՐԱՆՔ	Բ կարգի 4 ղրշ.	—Ա կարգի 6 ղրշ.
ԱՐՋ ՏՈՒՇ	Բ » 3 »	—Ա » 5 »
ՏԱՔ ՋՈՒՐ ՏՈՒՇ	Բ » 5 »	—Ա » 7 »

Դեղերով լոգարաններու համար գիները կը զանազանուին դեղին գնոյն համեմատ.

Բաժանորդագրութեան համար 10 % զեղչ
Դպրոցներու եւ ընտանեաց համար մասնաւոր պայմանք 35

ԻԼԱՆ
ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԵԷ

Միւթառ բօսթալար խարիճինտէ օլարագ իշլէմէ եւամ չիֆթատէ վուգուպուլան Փուրթունալը հավալարտա եօլճըլարըն զարուրի [illegible] նիհէթ իլէ միրուրլէրինի թէսհիլ վէ թէէմին մագսատի իլէ Թըլըրինի սանիյէն օճագ(?) պէյլէրէֆ(?) կիւնլէրինտէն իթիպարէն աթիտէ մուհարրէր բօսթալարըն պէյնէր կիւն իճրա օլընաճագը Շիրքէթի Խայրիէ թարաֆընտան իլան օլունըր.

Ս. Տ.	ԻՆԻՇ ՎԱՓՕՐԼԱՐԸ
2 30	Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթա. Գուզկ. Իսկ. Պէշի. Գապ. Բէօրբի
5 15	Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իսկ. Պէշիք. Գապա.
7 45	Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իսկ. Պէշիք. Գապա.
10 —	Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իսկ. Պէշիք. Գապա.
	ՉԸՔԸՇ ՎԱՓՕՐԼԱՐԸ
4 15	Բէօրբիւէն Գապաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլեր. Չէնկ. Արնավուտ.
6 15	Գապաթաշտան Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի. Չէնկ. Արնավուտ.
8 45	Գապաթաշտան Պէշիք. Իսկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի, Չէնկ. Արնավուտ.
11 —	Գապաթաշտան Պէշիք. Իսկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Արնավուտքէօյ.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրներն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ատուրագրելոցս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Փռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	»	5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	»	12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՈՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ փռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ փռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 փռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անամիատիս խան. 38

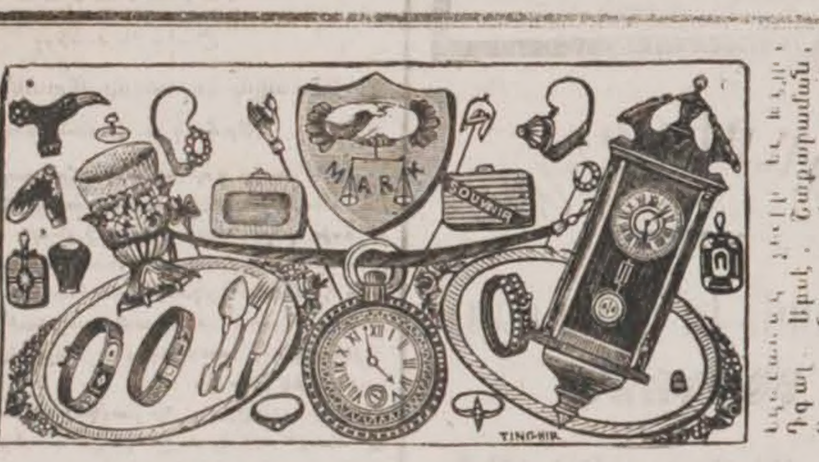

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

45, ՂԱԼԱԹԻԱ, — ՊԷՕՅՈՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45.

Բ. ՀԱՐԿ. ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակն ըլլալու, իւր ապրանաց մեծերն նորոգուած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, գիտեն այն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպիոյ յառաջոյն գործարաններէն բերուած են և որոց ճաշակը, քրոմը և բնութիւնը կ'արդարացնեն այն համեմատաբար համեստ գինն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունս մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ որկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սենեակ Բարիզի ապրանք։ 204

ՀԱԶԻ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

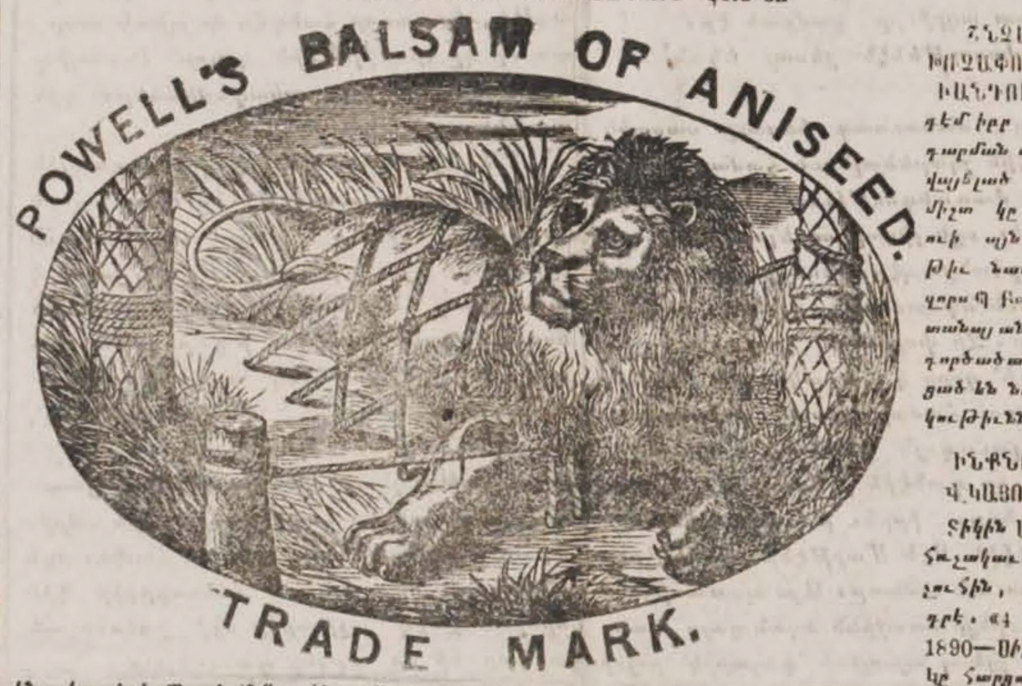

ՀՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Բօուէլ կ'ընդունի անընդհատ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

ԻՆՔՆԱԲՈՒԽ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Մարի Բօզ հռչակաւոր երգչուհին, սապէս կը գրէ, 24 Յունուար 1890—Սիրելեաց... կը հաւաստեմ թէ ինչպէս զերծ մնացի ինֆլուէնզայէն, թէ որչափ գոհունակ եղայ այս դեղէն...

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և դեղագործաց մօտ, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի...—Պատրաստողն ԹՈՄԱՍ ԲՕՈՒԷԼԼ, 4, Պլաքֆրայըրս ռոտ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.

601 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վալիտէ, պահակմանցին քով, կայսերական Թրամուէյին, 95 և 97

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՕՏԻՆ ՏՈՔԹՕՐ ԼԱԼՕՐԻ —Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւնները, անզամիկութիւն, քնատութիւն, գլխացաւութիւն, ... Նաև ... կարողութեան ... ամէն գործարանական խանգարումներ։

Կը բուժէ ...

[Remainder of the Dr. Lalor's Phosphodyne advertisement text is printed in very small type; partly legible:]

... Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England ...

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով,

601 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վալիտէ, պահակմանցին քով, կայսերական Թրամուէյին, 95 և 97.

ՅԷՐՆԷԴ-ԲՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Բրանգա եղբարց

Մատակարարք Խտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ.

Քսան առաւ ... յաջողութիւն ... Ւ Էնդվառտ, Ամերիկա և Մեքսիկա —Շքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մելպուռնի և Պրուսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 1873ի Վիեննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ԲՐԱՆԳԱ ...

ՖԷՐՆԷԴ-ԲՐԱՆԳԱՆ կը փարատէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը դրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

...

ՖԷՐՆԷԴ-ԲՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր ... նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 852

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻՊԻՈՒԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ ՖԵՐՕՁԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԶԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Աս ... Գառաւոնիկը կը փարատէ գլխին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուածքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. Ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 852

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽԱՉԻՒԼԵԱՆ Ընկ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10

Ն ՆԵՐՔ ...

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած այս վաճառատուն, որ առ ինքն ունեցեալ յանձնարարութեանց փորձառութեան և գնառաց հետ հաստատուած բազմաճիւղ յարաբերութեամբըն արդէն մեծ համակ հանած և իրրուամբ կը վայելէ հասարակութեան համակրանքը, վերջերս ծաւալեն բարելաւուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ սեծութեամբք և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (քանայիկներ համար), որք փարիզի վերջին ցուցահանդիսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մէյմէկ հրաշակերտներ կրնան համարուիլ։ Ի մէջի այլոց մեր արդէն յաճախորդաց իբր նշանակի նուէր ծառայելու գերազանցած առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այցելու պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անհնարակէս զօհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ամենաւորութենէն ինչպէս նաև ձմեռուան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւորութիւններէն։ 199

ՔԱՈՒՉՈՒԿ ՄՈՒՃԱԿ (ԼԱՍՏԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուկ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուր և հաստատուն շինուած են հօտ բէբէրով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուկ մուճակները կը գերազանցեն քան տարին ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ առիւծ մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ ապրիկի մօտ Սեպուհ ադա Տէմիրճեանի Թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուկ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Գոճաման Օղլու խանի ձորճի Կիտորի Թիւ 13 մթերանոցը։ 167

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ծամերը կը ներկէ խորշոմները և ... իւրայով յառաջ ... ազնիւները, կ'ամրացնէ մազին նշանները, ցանները, աղեղն թողած այրուցքը եւլն։

Դեղերին կուռայ երջանակութեան ամէն հրապարակներու զուեղին ... ներքին խնամոց համար թանկագին գիւտ։

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Պ. Յ. Պեյլեռ, Զրնյելեան խան, Պոլիս։ Ընդհանուր մթերանոց է Համանի Գարուտան, Ղալաթիա, Սիւտպէօք գալէրը, Կոստանդ Պաշի ... ներկայացուցիչ համար, գինեվաճառ միայն մթերանոց։ 33

ՄԱԴՏՈՆԻ

ԿԻՍՀԻՒՊԼԸՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ՍԵՂԱՆԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ԶՈՎԱՐԱՐ ԸՄՊԵԼԻ

Հալերու, խաչափողի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարելի։

Հայնրիխ Մադտոնի, Գարլսպատ և Վիեննա 604

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միհրապ. թղթատարատան փոքր յարկը, և ի Ջիւանիա Իվանէյիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ձմեռան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելուած մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիքական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բաւն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ սժարի համար ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, բանուածք, կերպասներ, քալիքօ, քօրսէ, թաշկինակ, ձեռնոցներ, չափիկ, չապկընիկեր, սաւանք, ֆլանել քաղաք օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդարանքներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանուանց այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքեթները կանանց օրիորդաց և աղջկանց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեամբ համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինուած են։

Յաւելուած մի ըրած է նաև պատրաստուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր բնորոշ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրանքներն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բաւլթոներ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ՊՈՒՏԱՊԷՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ յառաջդիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արտածման մեծ մրցանակ ստացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին գարուսաց նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքաջրոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուուած է իւր ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի եօթն ոսկոյ եւ արծաթեայ մխատլներով. բայց սաստ բժշկական աշխարհին համարումը կը վայելէ իր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՐԱՆՍՈՒԱ-ԺՕԶԷՖ աղբիւրը վերջերս գրաւուած է Լարիզի բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լընտըն-Հօսբիդալ հիւանդանոցէն. բայց սասէ, այս ջուրն արդէն առաջին փորձով կը յայտնէ ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ տեսաբրակներ ծրկարար կը տրուին այս ջրին բոլոր մեծ բանդջերու, գլխաւոր գեղատանց և Պուտաբէշթի գրասենեկին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ շփոթութեան առաջքն առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել «Ֆրանսուա-Ժօզէֆ» մաքրողական աղբիւր ին նշան՝ որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐ FRANÇOIS JOSEPH ՊՈՒՏԱՊԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Բնագիտական կերպով ընդունուած է՝ իւր անվրէպ ազդուութեան համար։

ԱՄԷՆ ՈՒՐԵՔ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Ընդունուի Տ. և Մ. Մէգիքեր և Ս. Քրիզօֆեան՝ Պոլիս, Ս. Գաազորիատեա և Ա. Թիթեռ՝ Ղալաթիա, Յ. Քանդուր՝ ի Պերա։ Թուրքիոյ համար գործակալն է Պ. Յ. Պեյլիս, ի Պոլիս։ 34

ԱԱԱ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլ և Միջերկրական Ծովու Գիծ

Անուանք	Թօնդ	Անուանք	Թօնդ
Անուանք	Թօնդ	Անուանք	Թօնդ
Քանտոր	4200	Աֆրիքա	3000
Ֆէբոս	4000	Օրայբիս	3000
Օսմանիէ	4000	Ներէիս	3000
Սէգուգիտ	3250	Բէրա	3000
Թիրոս	3250	Լոգիոս	800
Մաքտօլա	3250	Օրինոս	800
Փրինթի	3250	Սէոիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթօլ խան ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

36 31, Ճէյմս Սգրիթ Լիվրբուլ.

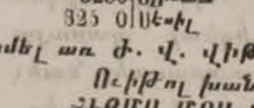

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուր շոգենաւերը կը բանին Լիվըրբուլէ և Միջերկրական Ծով

Անուանք	Թօնդ	Անուանք	Թօնդ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Աուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բաւոնիա	5587	Ալգլա	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բառանա	2144
Ալեքքօ	2143	Թրինիտատ	899
Քէստար	1876	Մարոքքօ	1855
Ճերսալէմ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ Գործակալ Thomas C. Joly

Թիւ 1, Բիւյիւք Հայիլ Ղալաթիա փողոց խան, 10

ՀՈՒԻԼ ՏԸ ՀՕԳ

ՄՈՐՈՒ ՉԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջքց հիւանդութիւն, հազբուխ, յամառ հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռոյցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրբիւն, ապիտակ զաղտան, ընդհանուր տկարութիւն և այլն. նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Օգուշանալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահավետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իբր թէ անոնցմէ աւելի ազդուութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշ բան չեն ճառայեր բայց միայն ստամոքսը ընդդունելու եւ հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ալ կրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԳԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի։ Պաշտօնական հաստատուն է Բարիզի բժշկական Ճեմարանին բժշկական գործոց գլուխ Պ. Լըսիւէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի եթիքեթին վրայ կը գտնուի։ Տէյլա Ուսուրի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօգի մորուի ձկան բնական իւղի շիշերուն եթիքեթներուն վրայ Գաղղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն ընելու է։

Թուրքիոյ համար Ընդհանուր ներկայացուցիչ Պ. Ա. ՏՕՐԱՆ Թիւ 37, Օւպէն Հանէն 852

ՍՈՒԼՈՐԻԿԱՆ ԽԻՂԻՑ ԱՆՀԱՄՈՆ ԵՒ ԱՆՀՈՏ

Արտօնատէր Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ